

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

БЛОХА СНІЖАНА МИКОЛАЇВНА

Допускається до захисту:
в. о. завідувача кафедри
англійської філології
к.філол.н., доц. Майя ЮРКОВСЬКА

(підпис)

«___» _____ 2024 р.

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ГАЗЕТНИХ
ЗАГОЛОВКІВ НІМЕЦЬКОЮ ТА УКРАЇНСЬКОЮ МОВАМИ**

Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська
Освітня програма Англійська та друга іноземна мови та
літератури (переклад включно)

Магістерська робота

Науковий керівник:
Ігнатенко Д.Є.
к.філол.н., доцент кафедри
романо-германської філології
та зарубіжної літератури

Оцінка: ____ / ____ / ____

(бали/за шкалою ЄКТ5/за національною шкалою)

Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця 2024

АНОТАЦІЯ

Блоха С. М. Особливості перекладу англійських газетних заголовків німецькою та українською мовами. Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізація 035.041 *«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»*. Освітня програма *«Англійська та друга іноземна мови та літератури (переклад включно)»*. Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2024. 106 с.

Магістерську роботу присвячено дослідженню особливостей газетного стилю, а також аналізу перекладацьких трансформацій англійських заголовків новинних статей, які виникають під час їх перекладу німецькою та українською мовами. Матеріалом магістерської роботи слугують заголовки газетних новинних текстів тематики «Довкілля». Обсяг вибірки складає 210 заголовків.

У пропонованому дослідженні проаналізовано синтаксичні, семантичні та стилістичні особливості англійських, німецькомовних та україномовних газет. Здійснено порівняльний аналіз засобів вираження інформації в заголовках різними мовами, визначено основні тенденції, що впливають на вибір перекладацьких стратегій, а також класифіковано перекладацькі трансформації, використані для передачі змісту заголовків новинних статей.

У дослідженні виявлено лексичні, граматичні та стилістичні трансформації. Встановлено, що в німецьких перекладах англійських заголовків новинних статей тематики «Довкілля» найчастіше використовуються лексичні трансформації (106 випадків), а в українських перекладах граматичні трансформації (156 випадків). Найменшу кількість випадків в обох зіставляваних мовах представлено в межах стилістичних трансформацій (17 в німецькій та 43 в українській).

Ключові слова: публіцистичний стиль, газетний заголовок, переклад, перекладацька трансформація, новинний текст.

SUMMARY

Blokha S. M. Peculiarities of Translating English Newspaper Headlines into German and Ukrainian. Speciality *035 Philology*. Specialisation *035.041 Germanic Languages and Literatures (including translation)*, first — *English*. Educational Programme *English and second foreign Languages and Literatures (including translation)*. Vasyl' Stus Donetsk National University, 2024. 106 p.

The Master's research paper is devoted to the study of the peculiarities of journalistic style, as well as the analysis of translation transformations of English news article headlines when translated into German and Ukrainian. The research material consists of headlines from newspaper texts on the topic of "Environment". The sample size for this study is 210 headlines.

This Master's research paper analyses the syntactic, semantic, and stylistic peculiarities of English, German, and Ukrainian newspapers. A comparative analysis of the means of expressing information in headlines in different languages has been carried out, the main trends influencing the choice of translation strategies have been identified, and the translation transformations used to convey the meaning of news headlines have been classified.

The research presents lexical, grammatical, and stylistic transformations. It was found that in German translations of English news headlines on the topic of "Environment", lexical transformations are most often used (106 cases), while in Ukrainian translations, grammatical transformations are most often used (156 cases). The least number of cases in both compared languages is represented within stylistic transformations (17 in German and 43 in Ukrainian).

Keywords: journalistic style, news headline, translation, translation transformation, news article.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКІВ ТА СПЕЦИФІКА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ.....	11
1.1 Функції і типи газетних видань	11
1.2 Особливості газетного стилю.....	15
1.2.1 Лексичні і стилістичні особливості газетних текстів.....	16
1.2.2 Синтаксичні особливості газетних текстів.....	20
1.3 Функції та особливості газетних заголовків новинних текстів	23
1.4 Труднощі під час перекладу заголовків новинних текстів	28
1.5 Види перекладацьких трансформацій	32
1.5.1 Лексичні трансформації.....	33
1.5.2 Граматичні трансформації.....	36
1.5.3 Стилiстичні трансформації	37
Висновки до розділу 1	37
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКІВ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ.....	39
2.1 Лексичні трансформації.....	39
2.2 Граматичні трансформації.....	50
2.3 Стилiстичні трансформації.....	57
Висновки до розділу 2.....	60
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	61
3.1. Лексичні трансформації.....	61
3.2 Граматичні трансформації.....	75
3.3 Стилiстичні трансформації.....	85
Висновки до розділу 3.....	91
ВИСНОВКИ.....	92

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	95
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ЕМПІРИЧНОГО МАТЕРІАЛУ.....	104
ДОДАТКИ.....	106

ВСТУП

У сучасному світі, в якому інформація поширюється з надзвичайною швидкістю, особливого значення набуває якісний переклад новин та інформаційних матеріалів, зокрема з англійської мови. Одним із ключових аспектів цього процесу є переклад газетних заголовків, які відіграють важливу роль у залученні уваги читачів. При цьому, особливості перекладу заголовків впливають на сприйняття змісту тексту та його інтерпретацію. Тема цієї магістерської роботи викликає зацікавлення насамперед тому, що вона спрямована на з'ясування проблеми культурних відмінностей у формуванні англомовних конструкцій газетних заголовків та їх адаптації під час перекладу німецькою та українською мовами. Характеристика особливостей перекладу англомовних газетних заголовків німецькою та українською мовами – важливе завдання, що сприятиме вдосконаленню перекладу з метою збільшення його ефективності .

Функція газетних заголовків – зацікавити, здивувати, анотувати основний зміст статті, спонукати читача до ознайомлення з текстом статей. У кожній мові існують своєрідні особливості побудови заголовків, що відображають культурно-історичні та мовні аспекти кожної конкретної лінгвокультури. Ефективність перекладу заголовків, зрозуміло, залежить від того, наскільки буде збережено інформативність, стилістичну тональність та імпакт оригінальних заголовків, а також своєрідність лінгвокультури цільової аудиторії. Отже, **актуальність** дослідження обумовлена і чинником збільшення кількості англомовних видань, і активним переходом на цифровий газетний формат, що забезпечує більшу кількість читачів, і, відповідно, потребою перекладу цих джерел у зв'язку зі зростаючим інтересом до вказаних видань.

Мета цієї роботи полягає у виявленні системи лексико-фразеологічних, стилістичних та граматичних особливостей англомовних газетних заголовків та потенціалу моделей їх перекладу українською та німецькою мовами з актуалізацією відповідних перекладацьких трансформацій.

Досягнення мети стає можливим за умови вирішення таких **завдань**:

- 1) *визначити* типи газет та їх специфічні особливості, що впливають на використання публіцистичного стилю залежно від типу видання;
- 2) *вивчити* мовні засоби, що є характерними для газетного стилю, з метою ідентифікації їх особливостей та впливу на структуру і сприйняття газетних текстів;
- 3) *проаналізувати* функції газетних заголовків та їхні мовні особливості;
- 4) *дослідити* роль публіцистичного тексту в контексті перекладу, враховуючи труднощі, які виникають у процесі перекладу газетних заголовків;
- 5) *визначити* теоретичні основи перекладу заголовків та з'ясувати основні аспекти, що впливають на процес перекладу;
- 6) *дослідити* своєрідність моделювання англomовних газетних заголовків з урахуванням лексико-фразеологічних, структурно-граматичних та стилістичних параметрів;
- 7) *з'ясувати* лінгвокультурні відмінності між англійською, німецькою та українською мовами, що впливають на стратегію і тактики перекладу газетних заголовків;
- 8) *укласти* картотеку заголовків статей, що висвітлюють проблеми довкілля, використавши відомі англomовні газети, зокрема «The Guardian», «Euronews», «BBC», «CNN», «Reuters».
- 9) *проаналізувати* моделі перекладу англomовних газетних заголовків українською та німецькою мовами, ідентифікуючи проблеми, що виникають під час перекладу.

Об'єкт дослідження – заголовки англійських газетних новинних текстів тематики «Довкілля» та їх переклади німецькою і українською мовами.

Предмет магістерської роботи – особливості газетного стилю і трансформаційні моделі перекладу англійських газетних новинних текстів тематики «Довкілля» німецькою та українською мовами.

Відповідно до поставлених завдань використано комплекс **методів** дослідження. Це насамперед (1) *описовий* метод, за допомогою якого презентовано теоретичні засади праці, дослідницький матеріал, схарактеризовано систему особливостей розглядуваних мовних одиниць та виокремлено їх функційне навантаження; (2) метод *індукції* дав змогу сформулювати основні висновки роботи; (3) *порівняльний* метод використано з метою зіставлення фактів порівнювальних лінгвокультур, що актуалізовані в процесі перекладу мовного матеріалу; (4) залучення методу *контекстуального* аналізу сприяло виявленню ефективності заголовків текстів через порівняння їх моделі із цілим контекстом; (5) *кількісний аналіз* застосовано для виявлення наявності чи відсутності певних типів перекладацьких трансформацій у зіставляваних мовах.

Матеріалом дослідження слугують 210 англomовних газетних заголовків, вилучені, зокрема, з таких видань, як «The Guardian», «The Sun», «The Antarctic Sun», «The Economist», «The Age», «The New York Times», «Reuters», «Associated Press», «The Independent», «Bloomberg», «BBC», «CNN», «Euronews», а також переклади цих заголовків німецькою і українською мовами, вилучені з таких видань як: «Уніан», «Громадське», «Babel», «Bild», «DW», «Der Spiegel».

Методологічною дослідницькою базою є праці таких дослідників, як Г. М. Вакуленко, який описує значення еліпсису у газетному стилі («Еліптичні речення в ролі заголовків газетних статей». Література та культура Полісся, 2020); В. І. Карабан, який досліджує різні аспекти перекладу («Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми». Вінниця, Нова книга, 2004); І. В. Корунець, який докладно вивчає теоретичні і практичні питання перекладу («Теорія і практика перекладу». Нова книга, 2003); В. М. Кулик, який розглядає структуру українського газетного дискурсу («Тематична і жанрова структура українського і жанрового дискурсу». Політичний менеджмент, 2009); О. І. Чередниченко, який досліджує перекладознавство

германських та романських мов («Про мову і переклад». К. Либідь, 2007), та інші.

Наукова новизна роботи полягає у її інтердисциплінарному підході до аналізу та порівняння англomовних заголовків у мас-медійному дискурсі та їх перекладу німецькою та українською мовами. Дослідження мовленнєвих особливостей заголовків та їхніх перекладів розкриває нові стилістичні та мовні взаємодії, що додає цінність до сучасного дослідження газетного стилю та перекладу медіатекстів.

Теоретичне значення роботи полягає у вагомому внеску в подальше дослідження перекладу англomовних газетних заголовків, які виконують функцію передачі основного змісту новинних повідомлень. Результати дослідження сприяють розвитку теоретичних уявлень про особливості перекладацьких трансформацій у межах публіцистичного стилю.

Практичне значення роботи визначається можливістю застосування отриманих результатів у навчальному процесі, зокрема на заняттях з теорії та практики перекладу. Крім того, дослідження пропонує практичну цінність для професійних перекладачів та журналістів, оскільки отримані результати сприяють підвищенню якості перекладу медіатекстів з урахуванням культурного контексту.

Апробація роботи. Основні положення та результати дослідження викладено у доповіді на всеукраїнській науковій конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Зіставне вивчення германських, романських і слов'янських мов і літератур» (Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 18-19 квітня 2024 року).

Публікації. Основні положення магістерської роботи викладено у 2 публікаціях: 1 статті у збірнику студентських наукових статей (Вісник СНТ ДонНУ імені Василя Стуса) (тема «Лексичні і граматичні особливості перекладу англomовних газетних заголовків українською та німецькою мовами») та у 1 матеріалі доповідей на всеукраїнській науковій конференції

здобувачів вищої освіти та молодих учених (тема «Лексичні трансформації у перекладі англomовних газетних заголовків українською мовою»).

Структура магістерської роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів (із висновками до кожного із них), висновків, списку використаної літератури (86 наукових джерел українською, англійською та німецькою мовами) та списку джерел емпіричного матеріалу (53 позиції), додатків. Загальний обсяг роботи складає 106 сторінок. Основний текст дослідження викладено на 86 сторінках.

У *Вступі* обґрунтовано актуальність дослідження, висвітлено мету та завдання дослідження, визначено об'єкт, предмет та методи дослідження, вказано теоретичне та практичне значення роботи; описано структуру магістерської роботи, подано відомості щодо апробації результатів роботи.

У *першому розділі* «Теоретичні засади дослідження газетних заголовків та специфіка їх перекладу» з'ясовано основні характеристики газетного стилю, висвітлено основні функції заголовків, визначено роль газетного стилю в контексті перекладу. Також досліджено різні види перекладацьких трансформацій і визначено основні труднощі, які виникають під час перекладу англomовних газетних заголовків.

У *другому розділі* «Особливості перекладу англійських газетних заголовків німецькою мовою» проаналізовано німецькі переклади англomовних газетних заголовків, виявлено різні типи перекладацьких трансформацій, подано кількісні результати дослідження, визначено рівень збереження структури та стилю.

У *третьому розділі* «Особливості перекладу англійських газетних заголовків українською мовою» досліджено український переклад англomовних заголовків статей, проаналізовано використання перекладацьких трансформацій, подано кількісні результати дослідження, визначено рівень збереження структури та стилю.

У *висновках* підбито підсумки проведеного аналізу.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКІВ ТА СПЕЦИФІКА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ

1.1 Функції і типи газетних видань

У сучасному світі, де цифрові медіа відіграють ключову роль, газети все ще залишаються важливим джерелом інформації. Фізична структура газет – паперові сторінки, шрифти та фотографії створює унікальний досвід читання, який неможливо відтворити в цифровому форматі.

Газети – це періодичні видання, що виходять від кількох разів на день до кількох разів на тиждень. Вони містять систематизовані матеріали про події та явища у суспільстві, політиці, економіці та культурі. Спершу газети були лише джерелом інформації, але з часом вони розширили свою функцію, почавши публікувати аналітичні матеріали, урізноманітнилися за тематикою та спрямуванням, ставши засобом формування громадської думки.

Німецький дослідник Вальтер Гагеман виділив три основні типи газет у сучасній журналістиці: газета думок, інформаційна газета та газета, що спрямована на отримання максимального прибутку [42, с. 21].

Цей поділ відображає якісні, інформаційні та розважальні аспекти видань, їхню спрямованість та цільову аудиторію.

Враховуючи загальну класифікацію газет, перш за все, їх слід поділити на щоденні та щотижневі.

Щоденні газети виходять кожен день, іноді за винятком неділі та державних свят. Більшість із них публікується вранці, але існують і післяобідні або вечірні видання, орієнтовані на тих, хто повертається з роботи пізно ввечері, та офісних працівників.

Щотижневі газети доволі популярні і, як правило, вони менші за обсягом, ніж щоденні видання. Газети, які виходять щотижня, іноді зосереджуються на спеціалізованих новинах, таких як спорт, мистецтво, бізнес або новини місцевого значення. Люди в англomовних країнах частіше купують газети у

неділю. Саме тому, недільні випуски мають більший тираж, та об'єм, ніж щотижневі.

Наприклад, *The Observer* — найстаріша недільна газета у Великій Британії, заснована ще в 1791 році і має поточний тираж близько 500 000 примірників.

До газет цієї класифікації серед англomовної преси відносяться «The New York Times», «Washington Post», «Los Angeles Times», «Chicago Tribune», «The Wall Street Journal», «The Times», «The Daily Telegraph»; серед україномовної преси: «Українські щоденні вісті», «Голос», «Громадська думка», «Сьогодні», «Волинська неділя», «Діалог», «Неділя»; німецькомовна преса: «Bild», «Die Welt», «Die Zeit», «Der Spiegel», «Welt am Sonntag», «FAS», «Junge Freiheit».

Друга категорія ґрунтується на змісті опублікованих новинних матеріалів. Більшість газет, як правило, містять новини про найактуальніші міжнародні та національні події, що робить їх загальнонаціональними виданнями. Однак є газети, що приділяють особливу увагу регіональним та місцевим новинам. Такі газети продаються лише в певному місті чи регіоні та являються регіональними виданнями. Загальнонаціональні газети, з іншого боку, охоплюють новини, що становлять національний та міжнародний інтерес, і продаються по всій країні. У більшості країн є принаймні одна загальнонаціональна газета, яка є протилежністю місцевої газети, орієнтованої на конкретне місто чи регіон [82].

У Сполученому Королівстві існує багато відомих загальнонаціональних газет, серед яких «The Independent», «The Times», «The Daily Telegraph», «The Guardian», «The Observer», «The Daily Mail», «The Sun», «The Daily Express» і «The Daily Mirror».

У Сполучених Штатах і Канаді насправді небагато національних газет, за винятком «The Wall Street Journal» і «USA Today» у США та «The Globe» і «Mail», «The National Post» у Канаді.

Деякі великі столичні газети, такі як «The New York Times» та «The Washington Post», хоч і зосереджені на певних містах, часто виконують роль національних газет завдяки широкому охопленню і популярності.

Загальнонаціональна та регіональна преса України включає такі видання: «Гарт», «Голос України», «День», «Добрий лікар», «Молодь України»; «Республіканські вісті», «Волинь-нова», «Вечірній Київ». Німецькомовна регіональна преса зосереджена у таких виданнях: «Berliner Morgenpost», «Müncher Merkur», «Stuttgarter Zeitung», «WAZ», «Rheinische Post».

Газети можна класифікувати за типом аудиторії, на яку вони орієнтовані. У цьому випадку преса поділяється на якісну (високоякісну) та популярну. Характеристики, за якими класифікують ці типи видань, ідентичні українським. До того ж, уся традиційна загальнонаціональна преса Федеративної Республіки Німеччина — якісна. Виняток становить газета «Bild», яка є популярною пресою. Східні газети «Neues Deutschland» і «Junge Welt» не відповідають традиційним критеріям класифікацій, що ускладнює визначення їхнього типу.

Якісні газети, як правило, орієнтуються на більш освічену та вимогливу аудиторію, якій цікаві серйозні теми, такі як політика, міжнародні події та економіка. Вони містять великі за обсягом статті з детальною аналітичною інформацією, що допомагає читачам глибше зрозуміти складні питання. Такі газети, прикладом яких є «The Times», «The Guardian» та «The Observer», зазвичай мають менший тираж, але користуються популярністю серед читачів, які цінують ґрунтовну інформацію.

Крім того, у Великій Британії масовій аудиторії пропонується так звана popular paper (популярна преса) — масове видання, що публікує матеріали сенсаційного характеру, використовуючи великі заголовки та багато фотографій. Зазвичай, це газета з короткими статтями та багатомільйонним тиражем. Прикладами таких видань є «Daily Express» і «The Sun».

Такий тип газет ще називають бульварними виданнями. Як правило, вони містять мало реальної інформації — зазвичай у них є розповіді про звичайних людей і події, що є смішними чи незвичайними та доступними для масової аудиторії.

Продовжуючи тему цієї класифікації, варто згадати поділ газет на таблоїдні та широкоформатні видання.

Таблоїдна преса, або так звана «червона верхівка», орієнтована на аудиторію менш зацікавлену у детальних новинних звітах. Таблоїди вирізняються великими заголовками, численними яскравими фотографіями і більше зосереджуються на особистих, сенсаційних подіях. Таблоїди також мають тенденцію до використання неформального стилю написання, іноді навіть з елементами сленгу. Наприклад, у кримінальній хроніці широкоформатна преса посиляється на *«офіцера поліції»*, тоді як таблоїд використовує слово *«коп»*.

Спочатку розмежування між таблоїдними та широкоформатними виданнями базувалося виключно на розмірі сторінок: таблоїди вдвічі менші за обсягом. Проте з часом таблоїдні газети почали асоціюватися з сенсаційними новинами, що часто подають інформацію в спрощеному або навіть упередженому вигляді, щоб привернути увагу читачів до скандальних подій [82].

Прикладами відомих таблоїдів є «The Sun» (Велика Британія), «New York Post» (США). У Сполучених Штатах такі видання є дуже популярними серед менш освіченої аудиторії, наприклад, типова нью-йоркська газета «Daily Mirror», тоді як для освічених читачів є газети на зразок «The New York Times», «The Washington Post» тощо.

Широкоформатні газети (broadsheets) мають більш серйозний і формальний тон, приділяють значну увагу темам політики, економіки, культури та міжнародних подій. Статті в широкоформатних газетах зазвичай довші і більш детальні, ніж у таблоїдах. Ці видання намагаються подавати новини об'єктивно й глибоко аналізувати події. В той час, як широкоформатна

газета може витратити десятки колонок на інформацію про важливий законопроект, який обговорюється в парламенті або в Конгресі, – таблоїд, швидше за все, зосередиться на жахливій кримінальній історії або плітках про знаменитостей. Прикладами широкоформатних газет є «The Times» (Велика Британія), і «The New York Times» (США).

Незважаючи на бурхливий розвиток цифрових технологій, газети зберігають своє важливе місце в інформаційному просторі як надійне джерело інформації, пропонуючи унікальний досвід читання, який неможливо відтворити в цифровому форматі. Різноманітність газетних форматів відображає різні потреби читачів. Газети можна класифікувати за кількома ознаками: частотою публікацій (щоденні та щотижневі), змістом і площею поширення (загальнонаціональні та регіональні), а також типом аудиторії (якісна та популярна преса). Якісні видання орієнтовані на освічених читачів та фокусуються на серйозних темах, тоді як популярна преса спрямована на масову аудиторію з інтересом до новин сенсаційного та розважального характеру.

Не менш важливою є класифікація за форматом: таблоїди та широкоформатні видання. Таблоїдні газети зазвичай менші за розміром і надають перевагу великим заголовкам, сенсаційним змістом та фотографіями. Натомість широкоформатні газети характеризуються серйозним та аналітичним підходом до передачі інформації.

Таким чином, газети не тільки інформують, але й формують громадську думку, аналізують події та пропонують різні погляди на актуальні проблеми за допомогою різних типів газетних видань.

1.2 Особливості газетного стилю

Основне призначення текстів ЗМІ — інформувати, висловлювати певну громадянську позицію, переконувати читачів у правильності думки, а іноді й формувати цю думку. Для досягнення цих цілей, журналісти активно використовують усі можливості мов.

Однією з особливостей національної та міжнародної преси є її прагнення вийти за рамки висвітлення очевидних ситуацій і намагатися розкрити приховані причини подій, аналізуючи "закулісний рівень" ситуації. Однак, при такому підході існує ризик дезінформації, оскільки журналіст суттєво змінює реальне повідомлення і подає його у заздалегідь визначеному світлі подій. Тут поєднуються фактична та авторська моделі подачі інформації. Для першої важливо чітко викласти факти, тоді як для другої — акцентувати увагу на авторському баченні подій. У західній пресі перевага надається фактичній моделі, в той час як національна журналістика частіше орієнтується на авторську модель.

Ще однією характерною рисою процесу передачі інформації у публіцистичному стилі є публічність. Статті пишуться так, щоб бути доступними та зрозумілими для всіх верств суспільства. Проте, останнім часом ЗМІ все більше сегментують аудиторію: кожне видання націлюється на конкретну групу читачів. В результаті інформація стала більш диференційованою, а газети — розділеними на багато категорій та типів [8, с. 136].

1.2.1 Лексичні і стилістичні особливості газетних текстів

Газетний стиль досліджуваних мов вирізняється великою різноманітністю лексики. Під час дослідження було встановлено, що мова новинних текстів здебільшого нейтральна з точки зору стилістики. Тобто, основою є загальноновживана лексика, яка створює фундамент для повного розуміння тексту. Більшість слів відповідають усталеним літературним нормам та не мають емоційного забарвлення. Нерідко поєднуються елементи книжкової лексики із синтаксичними конструкціями різних стилів, що може частково зменшувати їхнє стилістичне зображення. Загалом публіцистичний стиль має певні мовні особливості, серед яких виділяють:

1. Часте використання політичних та економічних термінів: *democracy, national election, Prime Minister, die Regierung, der Bundesrat, das Unternehmen, сенат, робоча сила, референдум*.

2. Використання слів, що не є термінами, але мають політичне значення: *politics, power, business, Links, Rechts, die Spaltung, люди, захисник*.

3. Наявність газетних кліше (стереотипних висловів) — усталених виразів, що є добре знайомими читачам, і сприяють виникненню певних асоціацій, наприклад: *a heated debate, it remains to be seen, to work full time, die öffentliche Meinung, ein Gipfeltreffen, die Wirtschaftslage*, для всіх вікових груп, слідувати за, безпрецедентний випадок. Кліше, зазвичай, формуються на основі метафори. Проте її образність вже з часом частково стерлася, стала звичною для читача. Кліше створює підвищене емоційне сприйняття інформації, однак емоції не виступають на перший план і не заважають сприймати когнітивну інформацію.

4. Широке використання аббревіатур, зокрема для назв установ і організацій, таких як: *NATO (North Atlantic Treaty Organisation), UN (United Nations), GDP (Gross Domestic Product), EU (Europäische Union), SPD (Sozialdemokratische Partei Deutschlands), NGO (Nichtregierungsorganisation), ВР (Верховна Рада), НБУ (Національний банк України), МВФ (Міжнародний валютний фонд)*.

Важливим елементом є скорочення. Журналісту зручно використовувати скорочення як синоніми повних словоформ, щоб уникнути надмірного повторення.

Окрім аббревіатур розрізняють ще акроніми та неофіційні скорочення. Останні, як правило, не представлені у словниках чи довідниках, що обумовлено виникненням нових термінів у контексті динамічних соціальних і культурних змін. Їхнє використання може бути виправданим, з одного боку, тенденцією до економії мови, збільшенням швидкості передачі інформації, а з іншого — простотою і зрозумілістю для кожного члена суспільства. Щодо

абревіатур і акронімів, ці поняття давно ввійшли у вжиток і не пояснюються в тексті.

5. Газетний стиль швидко реагує на сучасні тенденції суспільства, постійно поповнюючи свій словниковий запас. В цьому випадку, йдеться саме про неологізми — слова та вирази, що відображають “нові явища”, напр.:

*Canadians were not exactly **Obamaed** by any of the party leaders.* (The Edmonton Journal)

Неологізм “*obamaed*” утворений від імені політика Б. Обами, що підкреслювало вплив його політичної постаті на громадську думку.

У цьому контексті часто згадують сленг, з яким виникають певні труднощі під час перекладу. Його перекладають через функціональні аналоги або використовують описові методи, якщо немає розмовного відповідника чи еквівалента, напр.:

to holler – кричати, як недорізаний; *dory questions* – безглузді запитання; *dump* – глухий закутень; *ice-cold hot licks* – примітивні імпровізації; *cockatatie* – нескладний іспит.

Варто зазначити, що аналізуючи стилістичні та лексичні прийоми публіцистичного стилю, дослідники виділяють поняття стилістично-маркованої лексики — це фрази або окремі слова, які можуть мати особливий стилістичний вплив навіть поза контекстом. Це можливо завдяки тому, що вони виконують не лише предметно-логічну, але й конотативну функцію. Конотативне значення відображає не тільки емоції, але й такі фактори, як середовище спілкування, стиль, жанр тексту, манера подачі інформації, взаємини між автором та читачем. Сюди відносять використання неологізмів, метафор, сленгу, фразеологізмів, що ефективно впливає на читача та робить текст змістовним та зрозумілим.

Активне використання різноманітних художніх засобів робить мову виразною та емоційно насиченою. Найбільш часто вживаними є такі стилістичні прийоми:

- Метафори: вони додають тексту образності, особливо часто використовуються в політичних статтях. Наприклад, *“економічний колапс”, hockey nation, die Zügel in die Hand nehmen*. Такі вирази допомагають краще зрозуміти складні події чи явища. Тут важливо зберегти їх образність, адаптувавши її до цільової мови.

- Метонімії: використовується для економії місця, посилення експресивності тексту та створення емоційного забарвлення, наприклад, *stadion вибухнув оплесками, Hollywood is known for its glamour, das Parlament diskutierte*. Цей стилістичний прийом.

- Гіперболи: Їхнє використання підкреслює драматичність ситуації, як-от: *ризикують життям вдень і вночі, burst at our seams, ein revolutionäres Produkt*.

- Епітети: емоційно забарвлені слова, що часто впливають на думку читача. Цікавим є той факт, що епітети з негативною оцінкою зустрічаються частіше за позитивні. Це пов'язано з тим, що читачі більш схильні реагувати на драматичні події, ніж на звичайні, позитивні новини. Прикладами епітетів є: *найкращі світові співробітники, ein großer Erfolg, a stunning victory*. Ці мовні засоби дозволяють авторам статей викликати у читача емоції захоплення, обурення, співчуття, радості тощо.

- Літоти: це свідоме применшення або пом'якшення висловлювання, наприклад, *not a very good feeling, das war keine kleine Leistung, зарплати у них не надто високі* [8, с. 137].

Кількісне співвідношення цих лексичних та стилістичних елементів значно різниться в українській, англійській та німецькій мовах. Тому при перекладі газетних статей та їхніх заголовків, перекладачеві важливо дотримуватися норм саме цільової мови. Це може вимагати від перекладача заміни одиниць одного стилістичного рівня на одиниці іншого, які будуть відповідати контексту мови перекладу. Подібні зміни називаються стилістичною модифікацією. Цей процес особливо важливий для збереження експресивної функції тексту — ставлення автора до подій, оскільки під час

перекладу новинних текстів дуже важливим є не тільки передати зміст, але й спонукати читача до певної емоційної віддачі.

1.2.2 Синтаксичні особливості газетних текстів

Для публіцистичного стилю характерна чітка та логічна побудова речень, де активно використовуються сполучники та ретельний поділ тексту на абзаци. Його стислість та лаконічність досить ефективно впливає на формування громадської думки, що стає можливим із використанням певних синтаксичних прийомів.

Газетні заголовки можуть бути досить складними для перекладу, особливо у випадках, коли в заголовку присутній присудок у формі дієслова, але немає підмета. У таких випадках перекладачам часто доводиться перекладати весь текст статті, щоб правильно відновити пропущений елемент, напр.:

Want no war hysteria in Toronto schools (National Post)

‘Протести проти насадження військової істерії в школах Торонто’.

При цьому важливо зберегти суть та емоційне забарвлення оригінального тексту.

Згадане явище є досить популярним та характеризується використанням еліптичних конструкцій.

Еліпс або еліпсис – пропуск у висловлюванні деяких структурних елементів, які мають домислюватись за контекстом, напр.: конструкція *as I did; so I did. – Nobody used the telegraph as much as newspapers did*

В поданому прикладі, залишок еліптованого дієслова знаходиться в кінці речення. Він вказує на ідентичність дії в реченні, при цьому уникнувши тавтології.

В англomовних газетах часто використовують такі стилістичні прийоми як парцеляція (розділення висловлювання на окремі частини для акцентування певної деталі), повторення та інверсія (перестановка слів для підвищення експресивності висловлювання). Напр.:

They welcomed the law. With open arms. (WSJ)

Парцеляція в цьому реченні підкреслює спосіб, у який був прийнятий закон, і цей прийом слід зберегти при перекладі для передачі виразності тексту.

Інші засоби, такі як анафоричні повтори (кілька речень, що починаються однаково) допомагають створити ритм та підкреслити важливі частини тексту, напр.:

Everybody accepts that disarmament has to happen, everybody accepts that cooperation is necessary. (Ohchr)

Такі повтори відіграють важливу ритмічну та смислову роль, яку також важливо зберегти при перекладі.

Ще одним стилістичним прийомом є інверсія, яка змінює порядок слів у реченні, щоб зосередити увагу на головних елементів. Це надає тексту динамічності, напр.:

Up goes unemployment, up go prices, and down tumbles the Labour vote. (The Times)

У перекладі важливо зберегти цю динаміку, додавши необхідні лексичні та граматичні елементи.

Крім того, риторичні запитання та окличні речення змушують читача замислитись над темою та створити певний емоційний фідбек. Наприклад, риторичне запитання:

“How could it be otherwise” – “А хіба могло бути інакше?”

Поданий переклад передає ідею з питання джерела.

Таким чином, перекладачеві необхідно бути уважним до збереження всіх граматичних засобів тексту, щоб відтворити смислову структуру оригіналу.

Однією з основних особливостей англійських статей є пасивна форма дієслів. Пасивні конструкції зустрічаються частіше, ніж активні. Це особливо помітно у «news report».

Ще однією особливістю є широке використання герундія, інфінітивних конструкцій та «participles», які роблять текст більш інформативним та логічним.

Г. Я. Семен поділив граматичні особливості на морфологічні та синтаксичні. До морфологічних він відніс вживання:

- 1) означення, що виражені фразою або реченням, напр.: *butter wouldn't melt persona*;
- 2) емфатичного do, напр.: *I do believe we can catch them*;
- 3) найвищого ступеня порівняння прикметників, напр.: *the wealthiest investment funds*
- 4) граматичної омонімії, напр.: *going* (герундій) *the going* (віддієслівний іменник); *two* (числівник) *to* (частка);
- 5) присвійного займенника *your*, напр.: *your front door*.

Синтаксичні особливості включають використання:

- 1) емфатичних конструкцій, напр.: *It is the victims, who deserve compensation*;
- 2) питань, напр.: *What about us? What happened? What exactly is going on here? Is the Mail missing something? Can Japan Forgive a Fallen Net Star?* (заголовок);
- 3) конструкцій з інфінітивом:
 - а) інфінітива з відокремленою часткою *to*, напр.: *to further cement his place is England's four-man cricket* (Split Infinitive);
 - б) суб'єктного інфінітивного комплексу, напр.: *Ferguson is likely to field a number of first-teamers tomorrow; She was revealed to have claimed* (Subjective with the Infinitive);
 - в) прийменникового інфінітивного комплексу, напр.: *too successful for London to ignore* (the for to Infinitive construction);
- 4) інвертованого порядку слів, напр.: *Rarely do these companies trade at a discount to the market*;
- 5) еліптичних речень, напр.: *Remember when restaurants served wholesome basics the old-fashioned way?*
- 6) конверсії, напр.: *the school's then – headmaster, to partner with* [62, с. 143].

Отже, проведений аналіз характеристик газетного стилю дозволяє виявити ряд характерних особливостей газетного стилю.

Публіцистичний стиль вирізняється нейтральною лексикою, але також широко використовуються терміни, кліше, аббревіатури та неологізми.

Важливо, щоб мова ЗМІ швидко реагувала на нові тенденції та явища, що виникають у суспільстві. Окрім того, газетні тексти часто містять художні засоби мови, такі як метафори, метонімії, гіперболи та епітети, які допомагають краще зрозуміти складні явища, додаючи тексту емоційної насиченості.

Синтаксична структура медіа-текстів вирізняється чіткістю, лаконічністю та стислістю. Це дозволяє їм ефективно впливати на громадську думку. Такі синтаксичні прийоми як, парцеляція, повтори та інверсія підвищують експресивність висловлювань, а риторичні запитання та окличні речення додають текстам емоційної глибини.

При перекладі новинних текстів вимагається використання різних семантичних, стилістичних та синтаксичних прийомів, щоб зберегти не тільки зміст, але й експресивність та емоційне забарвлення оригіналу.

1.3 Функції та особливості газетних заголовків новинних текстів

Заголовок є одним із ключових елементів будь-якого медіа. Саме заголовки першими привертають увагу читача і мотивують його прочитати статтю. Заголовок виконує роль сполучної ланки між засобом масової інформації та його аудиторією, і тому його важливість складно переоцінити. Понад 90% читачів звертають увагу на заголовки завдяки їхньому оформленню великим жирним шрифтом, оскільки вони повинні чітко і яскраво передавати суть публікації. Заголовки відіграють важливу роль не тільки в залученні уваги, але й у передачі основної ідеї матеріалу. Автори статей докладають максимум зусиль для того, щоб заголовок був виразним, стислим, змістовним і легко запам'ятовувався. Це дозволяє читачу швидко оцінити, чи варто ознайомитися з текстом.

Ефективний заголовок поєднує в собі інформаційну, оцінну, спонукальну та інтригуючу функції, що дозволяє автору керувати увагою читача та впливати на його сприйняття матеріалу. Заголовки мають бути простими, лаконічними, але водночас повинні передавати суть тексту, щоб допомогти читачу орієнтуватися в змісті газети чи журналу.

У сучасних умовах, коли обсяг інформації постійно зростає, роль заголовків стає ще більш важливою. Вони економлять час читача, допомагаючи йому знайти саме ту інформацію, яка його цікавить.

Таким чином, вдалий заголовок — це не просто назва, а ефективний інструмент, який підсилює вплив статті на читача, допомагає йому краще зрозуміти основну думку та викликає зацікавленість.

Газетна практика надає численні докази того, що невдале оформлення заголовка може суттєво знизити кількість читачів: змістовний матеріал із нечітким або маловиразним заголовком часто залишається непоміченим і, відповідно, непрочитаним. У той же час вдало створений, яскравий заголовок сприяє підвищенню ефективності сприйняття статті.

Газетні заголовки часто супроводжуються «лідом», реченням, яке має найбільше смислове навантаження для зацікавленості читача.

Багато журналістів при створенні новин слідує за класичною формулою з вірша Редьярда Кіплінга:

I keep six honest serving-men(They taught me all I knew); Their names are What and Why and When And How and Where and Who.

Ця формула включає шість питань: who? what? how? where? when? why? і використовується для створення текстів і, перш за все, вона допомагає написати цей «лід».

Два з цих питань – who?, what? – є основними і відповіді на них слід шукати в заголовку. Але не всі заголовки слідуєть «Wh» моделі.

Looking back at McMurdo's history (The Antarctic Sun)

«Wh» модель поданого заголовка така: Who – McMurdo, What – history, looking back. Інші елементи опущені. Однак, автор подає «лід»:

The 'McMurdo Museum' shows residents what life on station was like in years past.

Прочитавши його, можна отримати додаткову інформацію. Where – museum, when – in years past. Відповідно, можна запропонувати такий переклад заголовка: «Озираючись на історію музею Мак-Мердо» або «Згадуючи історію музею Мак-Мердо».

Крім того, практично всі заголовки в британських газетах містять ключове слово, яке зазвичай повторюється в кожному параграфі статті і може передаватися синонімами або еквівалентами.

Часто популярні прізвиська і скорочені імена використовуються замість прізвищ деяких політиків, акторів, спортсменів і т.д. У зв'язку з сьогоденними подіями, багато всесвітньо відомих газет використовують прізвиська для російського президента.

«Gold-plated monster»(The Sun)

«Analysis: By labeling Vladimir Putin a “war criminal”, President Biden personalized the Ukraine conflict»(The New York Times)

Для додання певного емоційного відтінку загальновживаній лексиці в заголовках, часто використовуються неологізми, діалектичні слова, поетична лексика або сленг.

Найбільш поширені синтаксичні особливості заголовків включають опущення дієслова "to be", в основному використання теперішнього часу, спеціальна пунктуація і аббревіатура.

Слова, використані в заголовках газет, короткі, можуть бути експресивно-емоційні і вживаються в особливому сенсі. Англійські газети виділяють обмежений простір для заголовка, що змушує використовувати короткі слова та компресію. Драматичні слова також спостерігаються, щоб привернути увагу. Крім того, заголовки новин часто використовують короткі слова, які не дуже поширені в повсякденній мові, напр.: *blast (explosion)*, замість *disagreeing*, люди *“clash”*, *competing* - *“vie”*, *divisions* - *“rifts”*.

Крім того, особливий стиль заголовків новинних текстів ускладнює їх розуміння через те, що вони значно відрізняються від звичайної англійської мови.

Ще як відомо, у англійських заголовках інфінітив «to» використовується для позначення майбутніх часів. Заголовки, як правило, не містять артиклів.

The Prime Minister to visit Canada (Guardian)

‘Прем’єр Міністр відвідає Канаду найближчим часом.’

China to have over 1 mln IP professionals by 2025 (Ukrainian News)

‘До 2025 року в Китаї буде понад 1 мільйон спеціалістів з інформаційної системи.’

Аналіз лінгвістичних особливостей заголовків показує, що автори часто звертаються до образності, яка ускладнює розуміння та переклад інформації. Одним із таких прийомів образності є алюзія (вказівка, натяк на якийсь загальновідомий факт). Для її перекладу важливими є фонові знання перекладача: обізнаність у фразах або відомих виразах з художніх літературних творів, народних казок, пісень і т. д.

«Once and Future NATO» (The New York Times)

Перша алюзія має на увазі бестселер Т. Х. Уайта "The Once and Future King", в якому письменник виклав уявлення про ідеальне суспільство.

Алюзія, що розглядається, має іронічний підтекст: НАТО не слід самообманюватися, тому що ейфорія, викликана прийомом в блок нових країн, лише маскує серйозні проблеми альянсу.

Одне з найпоширеніших джерел алюзії в заголовках – класична література.

Заголовок Ours Not To Reason Why (Slate) є алюзією на знаменитий вірш Альфреда Теннісона "The Charge of the Light Brigade". У заголовку обігруються рядки:

There's not to make reply,

Their's not to reason why,

Their's but to do and die

Багато заголовків англійських і американських газет побудовані у вигляді питань, мета яких – привернути увагу читачів. Часто з метою посилення емоційної виразності тут використовується повтор, напр.:

Stop! Stop! Stop

або *Help! Help! Help!*. (Guardian)

Заголовки українських газет, а також їх загальний стиль, вирізняються більшою плавністю і стриманістю. На відміну від заголовків англійських та американських видань, у них частіше для передачі дії використовується іменник, ніж дієслово.

Перекладач повинен використати смисловий аналіз для заголовків, використовуючи додаткові деталі з тексту статті. Заголовок не повинен відображати якісь другорядні елементи змісту публікації. Тут не можна зловживати ні гучним закличним словом, ні великою кількістю метафор і повторів.

Незважаючи на компресію та стислість, заголовок повинен містити максимальну інформативність, оригінальність, експресивність та структурну завершеність.

Газетні заголовки виконують одразу декілька важливих функцій, серед яких виділяють:

- номінативну: можливість виділення та підкреслення важливості тексту поміж інших, заголовок допомагає читачеві швидко зрозуміти чи зацікавлений він у прочитанні цього матеріалу;
- інформативну: передбачає наявність базової інформації, що розкриває основний зміст статті, однак окремі деталі залишаються поза увагою, що мотивує читача звернутися до повного тексту статті;
- рекламну чи експресивну: основна мета якої максимально привернути увагу читача та зацікавити його; інша назва – прагматична у співвідношенні заголовок - читач, де читачеві нав'язується точка зору автора, присутня інтрига, стисла оцінка подій та явищ.

Нормальним явищем є поєднання одразу декількох функцій в одному заголовку.

Отже, заголовок є надзвичайно важливим компонентом медіа, адже саме він в першу чергу привертає увагу читача і мотивує його ознайомитися з матеріалом. У сучасному інформаційному світі заголовки відіграють важливу роль у фільтрації великого обсягу даних, дозволяючи швидко визначити чи цікава тема читачам.

Ефективний заголовок повинен поєднувати інформативність, стислість, емоційну виразність і здатність викликати зацікавленість. Він не тільки передає суть статті, але й впливає на її сприйняття аудиторією, часто виступаючи інструментом управління увагою та формуванням рейтингів.

Функції заголовків – номінативна, інформативна, рекламна чи експресивна – дозволяють виділити текст серед інших, коротко представити зміст та спонукати до подальшого читання. Часто ці характеристики поєднуються в одному заголовку, посилюючи його вплив на читача.

1.4 Труднощі під час перекладу заголовків новинних текстів

Основне завдання новинного тексту – передача інформації. Завдання перекладача полягає у збереженні стилістичних і змістових характеристик оригінального тексту. Якісний переклад текстів засобів масової інформації передбачає точне відтворення іншомовними засобами не лише фактичного та інформаційного наповнення, але й комунікативної та функціональної спрямованості тексту.

Іншими словами, потрібно зберегти комунікативно-функціональну еквівалентність перекладу текстів. Це потребує уваги до термінології з різних сфер, таких як політика і право, економіка, медицина, інженерія та ін., імена власні, географічні назви, ідіоми та інші лексичні одиниці. Для ефективного перекладу новинного тексту перекладач має глибоко усвідомити його зміст, визначити комунікативні цілі та проаналізувати структурні особливості. Важливим є володіння широким спектром фонових знань, а також розуміння

специфіки цільової аудиторії. Перекладачеві слід враховувати конотації, що містяться в тексті, і, за необхідності, відходити від буквального значення слів, пропонуючи адекватні варіанти. Цей процес часто передбачає творчий підхід і адаптацію до контексту.

При перекладі газетних статей часто виникає ряд проблем та складнощів. Переклад новинних матеріалів ускладнюється через використання стислих лексичних і граматичних конструкцій, які економлять газетний простір.

Наприклад, найпоширенішими є фразові дієслова. Вони не мають прямих аналогів в українській мові, їх складно перекладати через ідіоматичність значень та велику різноманітність. В цьому випадку, необхідно звернутися до структурного та дискурсного аналізу тексту.

Варто відзначити, що досить часто переклад рекламних вставок здійснюється без урахування всіх лексичних та граматичних особливостей газетного стилю.

При визначенні домінант перекладу перш за все слід визначити джерело газетного інформаційного тексту. Зазвичай, воно вказано. Проте, звичним є і те, що короткі інформаційні повідомлення часто публікуються без згадки автора.

Повідомляється, що найскладнішими статтями для багатьох перекладачів є матеріали медичної та політичної тематики.

Розглянемо конкретні випадки з труднощами під час перекладу.

Наприклад, кліше та фразеологізми. Їх вибір, місце в тексті, порядок уже мають певну закріплену позицію та фіксовану структуру. Тому, ні на вибір даних, ні на їх місце в тексті перекладу перекладач вплинути не може. А от передача інших засобів вираження цілком в руках перекладача.

Взагалі, проблема перекладу ідіоматичних одиниць потребує особливої уваги, адже передача їх дослівно неможлива. Тому що вони представляють собою єдиний образ, єдине семантичне ціле. Заміна їх словами у прямому

значенні не є гарантією правильного перекладу. Зникне образ, емоційний вплив на читача, і як наслідок – читач втрачає інтерес до статті.

Як передати значення кліше та фразеологізмів?

Як вже було сказано, перекладач повинен розглядати фразеологізми і кліше як одне семантичне ціле. Відповідно, першим кроком у перекладі є пошук аналогу в мові перекладу. Крім того, потрібно шукати відповідники навіть з тим самим експресивним забарвленням для точної передачу змісту та намірів автора.

Якщо точного відповідника немає, перекладач намагається замінити його фразою з подібною семантичною єдністю, напр.:

бити байдики – займатися дурницями.

У сучасних газетно-журнальних текстах переклад фразеологізмів вимагає від перекладача максимальної уважності, оскільки існують явища, такі як деформація та контамінація фразеологічних одиниць. Найпростішою формою деформації є неповнота фразеологізму, напр.:

«З ким поведешся....» – так називається одна із статей на політичну тему. Тут мається на увазі прислів'я «з ким поведешся – від того й наберешся».

У таких випадках, якщо у мові перекладу існує відповідний еквівалент, перекладачеві слід зберегти принцип неповноти, тобто передати скорочений вираз так, щоб зберегти його семантику.

Переклад кліше є складнішим завданням, оскільки багато з них не фіксуються у словниках. Це не вимагає запам'ятовування всіх можливих кліше, але потребує вміння швидко їх розпізнавати в тексті оригіналу і співвідносити з аналогічними зворотами у мові перекладу.

Ще складнішою є проблема алюзивності, характерної для газетно-журнальних текстів. Журналісти часто використовують приховані або явні цитати з відомих кінофільмів, мультфільмів, пісень, рекламних матеріалів та інших джерел масової інформації. Ця особливість вимагає від перекладача глибокого знання контексту оригінального тексту. Володіння таким контекстом

дозволяє хоча б частково розшифровувати алюзії і відтворювати або пояснювати їх у перекладі.

Однак виникає питання: чи є сенс передавати алюзивність, якщо читач перекладу не має доступу до відповідного культурного або медійного контексту?

Незважаючи на необізнаність читацької аудиторії, існує правило: перекладач не має права позбавляти читача алюзивності, просто прямої цитати з серіалу може бути недостатньо.

Щодо перекладу сучасних слів, вони використовуються для підвищення довіри читача та підкреслюють актуальну інформацію. Однак, якщо вони не мають міжнародної популярності, то при перекладі на іншу мову не будуть справляти такого враження. Що в такому випадку робити перекладачеві?

Мабуть, тут допустима лексична компенсація, тобто введення в текст перекладу сучасних слів мови перекладу. Заміна при перекладі нейтральних, з точки зору «сучасності» слів, на сучасні.

У разі необхідності вибору між стилістичним забарвленням і експресивною напруженістю при перекладі, слід надавати перевагу збереженню експресивної спрямованості тексту. Це означає, що перекладач, працюючи з такими одиницями, як сленгові або жаргонні слова, повинен передусім забезпечити адекватну передачу їхнього смислового та експресивного значення, навіть якщо це вимагає пожертвувати їх жанрово-стилістичним забарвленням. У разі, коли стилістичне забарвлення є критично важливим для збереження стилю оригіналу, застосовується прийом компенсації, що дозволяє відтворити його у перекладі, хоча й у зміненому контексті.

Досягнення повної еквівалентності не завжди можливе через явище безеквівалентної лексики, яка передається шляхом використання таких методів, як транскрипція, транслітерація, калькування або описовий переклад. Наприклад:

skyscraper – хмарочос,

shutdown – шатдаун, що означає припинення діяльності державних установ і служб у США, які не є життєво необхідними.

Стилістичні особливості тексту можуть бути відтворені або адаптовані шляхом застосування таких прийомів, як емпатизація, нейтралізація, компенсація та парцеляція.

Відповідно, можна зробити такі висновки:

- 1) цифри, власні імена, назви організацій передаються однозначними еквівалентами, одиниця перекладу – слово або словосполучення;
- 2) кліше і фразеологізми перекладаються варіативно, зазвичай на рівні словосполучення або речення;
- 3) алюзії та приховані цитати відтворюються за допомогою варіативних відповідників або трансформацій з обов'язковим коментуванням;
- 4) сучасні модні слова перекладаються із застосуванням лексичної компенсації;
- 5) контрасти довжини та складності речень, парцеляція відтворюються через функціонально подібні структури із використанням трансформацій, зберігаючи контрастність.

1.5 Види перекладацьких трансформацій

Перекладацькі трансформації відіграють важливу роль при перекладі англійського медіа-дискурсу, представленого новинними текстами. Саме завдяки цим трансформаціям стає можливою адаптація перекладеного тексту до мови та культури реципієнта. Згадана адаптація – це не тільки прямий переклад змісту повідомлення, але і важливий етап у процесі сприйняття інформації, що враховує культурно-історичний контекст та фонові знання.

На сьогоднішній день у сфері дослідження перекладу немає точного визначення терміну перекладацька трансформація. Л. Латишев вважає, що трансформація – це метод перекладу, що характеризується значним відходом від семантичної та структурної паралелі між оригіналом та перекладом. На думку А. Архипова, перекладацькі трансформації слід розглядати у якості

технічних прийомів перекладу, що полягають у заміні регулярних відповідностей нерегулярними [3, с. 40].

1.5.1 Лексичні трансформації

Лексичні трансформації – це специфічна модифікація лексичних елементів вихідної мови задля забезпечення достовірності перекладу. Вони використовуються, коли немає словникового еквівалента цільової мови або слова не відповідають лексичним, прагматичним та стилістичним характеристикам перекладу.

На думку В. І. Карабана, «перекладацькі лексичні трансформації це різного роду зміни лексичних елементів мови оригіналу під час перекладу з метою адекватної передачі їх семантичних, стилістичних і прагматичних характеристик із врахуванням норм мови перекладу та мовленнєвих традицій культури мови перекладу. Лексичні трансформації застосовуються тоді, коли словникові відповідники того чи іншого слова мови оригіналу не можуть бути використані у перекладі з причин невідповідності з точки зору значення і контексту» [26, с. 300]

У своїй роботі Карабан В. І., поділяє лексичні трансформації на:

конкретизацію значення слова;

генералізацію значення слова;

калькування;

транслітерацію;

транскрипцію;

модуляцію;

антонімічний переклад [26].

Конкретизація значення – це лексична трансформація, в результаті якої вихідне слово ширшої семантики замінюється словом вузької семантики. Цей спосіб перекладу частіше застосовують для перекладу слів з широким значенням, на кшталт *thing* 'річ', *matter* 'проблема', *piece* 'шматочок', *affair*

'справа', unit 'одиниця', claim 'скарга', concern 'занепокоєння', fine 'чудово', good 'добре', to be 'бути', to do 'робити', to get 'отримати', to come 'прийти' тощо.

Генералізація значення – слова із вузькою семантикою замінюються словами із ширшим значенням при перекладі. Однак, необхідно бути обережним, щоб уникнути втрати точності інформації. Стилiстичні норми англomовного інформаційного мовлення повністю передбачають вживання розмовних елементів, що не є характерним для українських інформаційних текстів, що й зумовлює в контексті газетних статей застосування прийому генералізації [26, с. 307].

Калькування – це по суті буквальний переклад відповідного іншомовного елемента. Застосування калькування часто супроводжується іншими трансформаціями: зміна порядку та кількості слів у словосполученні, відмінкових форм, морфологічного чи синтаксичного статусу слів у словосполученні. Калькування можна застосовувати тільки тоді, коли утворений таким чином перекладний відповідник не порушує норми вживання і сполучуваності слів цільової мови [26, с. 286].

Транскрипція і транслітерація є методами передачі лексичних одиниць між мовами. Транскрипція передбачає формальну передачу вихідного слова шляхом відтворення його звукової (фонемної) структури за допомогою графем мови перекладу. Транслітерація, у свою чергу, полягає у формальній передачі вихідної одиниці через побуквенну відповідність, відтворюючи графічну форму слова за допомогою алфавіту мови перекладу.

Модуляція (смисловий розвиток) – це прийом контекстуальної заміни, коли в перекладі використовується слово, значення якого є логічним розвитком початкового значення одиниці, що перекладається. Звичайно, послуговуватися подібним прийомом слід дуже обачно, оскільки значний смисловий розвиток значення слова, що перекладається, може призвести до спотворення змісту оригіналу і порушення достовірності перекладу [26, с. 289].

Найпоширеніші випадки смислового розвитку вкладаються в схему причина → процес → наслідок. Відповідно, можуть бути такі його різновиди:

заміна процесу його причиною,
заміна процесу його наслідком,
заміна причини процесом,
заміна наслідку процесом,
заміна наслідку причиною,
заміна причини наслідком.

Антонімічний переклад – це прийом перекладу, який передбачає зміну форми слова або словосполучення на протилежну (наприклад, позитивна на негативну і навпаки), а зміст одиниці, що перекладається, залишається в основному подібним.

По суті, термін "антонімічний переклад", який трапляється в перекладознавчій літературі, є неточним, оскільки слово, що перекладається, не замінюється на антонім у мові перекладу, а змінює лише форму на протилежну, тоді як його зміст, значення залишається без особливих змін. Тому для позначення означеного способу перекладу краще використовувати термін "формальна негативація", в якому підкреслюється саме зміна форми слова або словосполучення і не йдеться про антонімічність як таку, що пов'язана із зміною змісту на протилежний [26, с. 291].

Означена трансформація представлена трьома видами:

1) негативація (заміна слова або словосполучення без вираженого заперечення на еквівалент із запереченням; наприклад, *to ignore* - не помічати; *small* - невеликий; *failed to notice* – *nicht bemerkt*),

2) позитивація (заміна слова із заперечувальною семою на еквівалент, що не містить формального заперечення; наприклад, *unabbreviated* - повний, *unallowed* - заборонений, *it is not unlikely* – *es ist wahrscheinlich*),

3) анулювання двох наявних у реченні негативних семантичних компонентів (наприклад, *not impossible* - можливий - *möglich*, *to disappear never* - завжди залишатися).

1.5.2 Граматичні трансформації

Через значні відмінності у структурах досліджуваних мов, перекладачі вдаються до граматичних трансформацій при перекладі газетних текстів. Головною причиною їх застосування є велика різниця у порядку слів і структурі речення. Якщо приклад одного речення в англійській та мові може бути перекладеним одним варіантом, то в українській мові зустрічається аж 24 варіанти, в той час як в німецькій максимум 3!

Виділяють такі типи граматичних перекладних трансформацій:

Перестановка – зміна розташування мовних елементів у тексті перекладу порівняно з оригіналом; як правило, перестановка стосується слів та словосполучень (наприклад, зміна порядку прикметників та іменників для кращого узгодження), підрядних і самостійних речень (це може бути зміна їхнього місця у цілісній структурі тексту), теми і реми (основна інформація та її пояснювальна частина досить часто міняються місцями для досягнення природності вислову у мові перекладу).

Заміна – найбільш поширений вид трансформацій. Сюди відносять: заміну форми слова; заміну частин мови; заміну членів речення. Заміна може спричиняти синтаксичну перебудову речення.

Додавання – внесення додаткових слів для доповнення змісту та з метою повної його передачі; ця трансформація також необхідна для пояснення контексту та уточнення, яке сприймається як більш природне та адекватне читачами.

Опущення – планомірне скорочення надлишкових слів текстового повідомлення при перекладі, особливо коли певні деталі або повторення не є критично важливими для розуміння змісту. При цьому переклад звучить більш лаконічно, без втрати основного сенсу.

Об'єднання речень – це трансформація, яка передбачає перетворення складної синтаксичної структури тексту оригіналу на простішу в перекладі. Це може відбуватися шляхом:

1. Об'єднання двох або більше простих речень в одне складне.

2. Заміщення та спрощення складних виразів вихідного тексту простими у матеріалі перекладу.

Ця трансформація сприяє кращій читабельності та гармонійності тексту, особливо коли синтаксис оригіналу не відповідає засадам цільової мови.

1.5.3 Стилiстичнi трансформацiї

На думку Л.П. Науменко та А.Й. Гордєєвої, використання стилістичних трансформацій – це спосіб змінити стилістичні аспекти тексту для його адаптації до норм цільової мови. Зокрема це включає зміщення акцентів, нейтралізацію чи актуалізацію конотативних відтінків та адаптацію стилістичних норм [55, с. 136].

У процесі перекладу стилістичні трансформації відіграють важливу роль у нейтралізації або, навпаки, акцентуванні стилістичних особливостей значення слів. Вони також дозволяють адаптувати текст до стилістичних норм, характерних для мови перекладу.

До основних видів стилістичних трансформацій належать логізація, експресивація, модернізація та архаїзація.

Логізація передбачає заміну емоційно забарвленої мовної одиниці оригіналу її стилістично нейтральним відповідником у перекладі.

Експресивація полягає у наданні перекладу більшого емоційного насичення шляхом використання стилістично маркованого відповідника для нейтральної мовної одиниці оригіналу.

Модернізація здійснюється шляхом заміни застарілих слів і виразів сучасними еквівалентами, що водночас може знижувати естетичну функцію вихідного тексту.

Архаїзація полягає у використанні архаїчної лексики замість сучасної для досягнення специфічного стилістичного ефекту в перекладі.

Висновки до розділу 1

Газетні видання можуть класифікуватися за різними критеріями: за періодичністю випуску, за регіонами публікацій та типом аудиторії. Газетний

стиль має чіткий мовний стандарт. Мета публіцистичних текстів – дати відповідь на запитання «чому». Заголовок і його переклад є ключовими елементами для залучення читача та підвищення ефективності сприймання статті. Варто звертати увагу на «лід», який передає найбільше смислового навантаження для зацікавленості читача.

Для успішного перекладу новинного тексту перекладач повинен зрозуміти зміст, визначити комунікативну задачу тексту і вивчити його структуру. Дуже важливими є фонові знання перекладача для швидкого орієнтування в контексті і ситуації.

Для забезпечення адекватної передачі змісту, стилю та прагматичних особливостей тексту оригіналу заголовків новинних статей використовуються різні перекладацьких трансформації.

Лексичні трансформації є ключовим засобом адаптації тексту перекладу до норм цільової мови. Вони охоплюють конкретизацію, генералізацію, калькування, транскрипцію, транслітерацію, модуляцію та антонімічний переклад. Особливу увагу слід приділяти збереженню точності та відповідності семантичних і стилістичних характеристик слова в перекладі.

Граматичні трансформації є необхідністю через структурні відмінності мов. Перестановка, заміна, додавання, опущення та об'єднання речень дозволяють зберегти смислову цілісність тексту та покращити його читабельність.

Стилістичні трансформації сприяють адаптації тексту до стилістичних норм цільової мови. Логізація, експресивація, модернізація та архаїзація дозволяють досягти відповідності стилю перекладу вимогам цільової аудиторії, що є особливо актуальним у перекладі газетних заголовків.

Застосування перекладацьких трансформацій залежить від лінгвістичних, культурних і прагматичних особливостей тексту оригіналу та мови перекладу. У процесі перекладу газетних заголовків особливо важливо враховувати інформативність, лаконічність і вплив.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКІВ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ

Під час аналізу перекладу англійських газетних заголовків німецькою мовою було виявлено такі типи перекладацьких трансформацій:

Тип трансформації	Кількість	Приклад
Лексичні	106 випадків	<i>At least 46 drown in India as major festival goes ahead despite widespread flooding</i> (The Independent) ‘Mindestens 46 Menschen bei religiösem Fest in Indien ertrunken’ (Der Standard) (конкретизація)
Граматичні	76 випадки	<i>Earth is wobbling and days are getting longer — and humans are to blame</i> (Live Science) ‘Die Erde wackelt und die Tage werden länger – und die Schuld liegt beim Menschen’ (NASA) (заміна)
Стилістичні	17 випадків	<i>Heat Deaths Have Doubled in the U.S. in Recent Decades, Study Finds</i> (The Guardian) ‘Zahl der Hitzetoten in den USA über 20 Jahre mehr als verdoppelt’ (Univadis) (експресивація)

3.1 Лексичні трансформації

Було проаналізовано 104 заголовки англійських новинних текстів та їхній переклад німецькою мовою, з-поміж яких було зафіксовано 106 випадків лексичних трансформацій і виокремлено такі їх різновиди як конкретизація, генералізація, калькування, транскрипція, транслітерація, модуляція, антонімічний переклад.

Конкретизація (25 трансформацій):

Climate crisis puts people at greater risk of kidney disease (The Guardian)

‘Während Hitzewellen steigt das Risiko für nierenbedingte Morbidität und Mortalität an’ (Springer).

Оригінальний вираз *"kidney disease"* (захворювання нирок) у перекладі наслідки для здоров'я були більш детально описані як *"nierenbedingte Morbidität und Mortalität"* (ниркові захворювання та смертність). Тут також абстрактна "кліматична криза" була конкретизована до "теплової хвилі".

Pollution levels highly harmful to wildlife in quarter of England's neighbourhoods, research finds (The Guardian)

‘In einem Viertel der englischen Stadtteile ist die Verschmutzung der Umwelt äußerst schädlich für die Tierwelt, Untersuchungen zeigen’ (PETA)

В оригіналі використано *"pollution"*, що є загальним поняттям (забруднення). У перекладі це уточнено як *"Verschmutzung der Umwelt"* (забруднення навколишнього середовища), що конкретизує тип забруднення і дає чіткіше уявлення про проблему.

Why did the alligator cross the road? Blame Tropical Storm Debby (MSN)

‘Alligatoren schwimmen durch Straßen und Hinterhöfe. Schuld ist Tropensturm Debby.’ (STERN)

У перекладі конкретизовано, що саме *"alligators"* (алігатори) не просто переходять дорогу, а *"schwimmen durch Straßen und Hinterhöfe"* (плавають через вулиці та двори). Це дає більш чітке уявлення про масштаб і наслідки тропічного шторму.

Heat Deaths Have Doubled in the U.S. in Recent Decades, Study Finds (The Guardian)

‘Zahl der Hitzetoten in den USA über 20 Jahre mehr als verdoppelt’ (Univadis)

Конкретизація в цьому випадку уточнює часові рамки. В оригіналі згадуються останні десятиліття (*Recent Decades*). У перекладі акцент зроблено на *über 20 Jahre*.

An explosive California wildfire looked like a bomb went off from space – here's what's happening (CNN)

‘Ein explosiver Waldbrand in Kalifornien sah aus der Luft wie eine Bombe aus’ (Tagesschau)

Вираз *"looked like a bomb went off from space"* (з космосу виглядало як вибух бомби) спрощується до *"sah aus der Luft wie eine Bombe aus"* (з повітря виглядало як вибух бомби), оскільки спостереження з космосу було б надмірним у цьому контексті.

The ocean is overflowing': UN chief issues global SOS as new reports warn Pacific sea-level rise outstrips global average (CNN)

"Klimawandel im Südpazifik: Guterres sendet „globales SOS“ (Taz)

Оригінал описує океан, що *"overflowing"* (переповнюється), що в перекладі конкретизується як *"Klimawandel im Südpazifik"* (зміна клімату в Південному Тихому океані), даючи чітке уявлення про місце, що обговорюється, і конкретизуючи вплив кліматичних змін на певну географічну область.

Colombia launches \$40 bln investment portfolio for energy, climate transition (Reuters)

'Kolumbiens grüne Revolution: 40 Milliarden Investitionsplan' (ESG News)

В оригіналі йдеться про портфель інвестицій для енергетики та кліматичної трансформації. У перекладі це конкретизовано як *"grüne Revolution"* (зелена революція), що уточнює, що йдеться саме про ініціативи, спрямовані на екологічні та кліматичні зміни, а не просто інвестиції в енергетичну сферу.

Iceland volcano eruption raises pollution fears, spa evacuated (Reuters)

'Island - Touristen evakuiert aus Angst vor Vulkanausbruch' (ZDF)

Конкретизація відбувається в другій частині речення: замість загального *"pollution fears"* (опасіння щодо забруднення) з'являється більш конкретна причина евакуації – *"Angst vor Vulkanausbruch"* (страх перед вулканічним виверженням). Також, у перекладі вказано, що мова йде саме про *"Touristen"* (туристів), що уточнює, кого саме евакуювали, в той час як в оригіналі вказано просто *"spa evacuated"* (евакуація курорту), без уточнення, хто саме був евакуйований.

At least 46 drown in India as major festival goes ahead despite widespread flooding (The Independent)

‘Mindestens 46 Menschen bei religiösem Fest in Indien ertrunken’ (Der Standard)

В оригіналі йдеться про великі повені в Індії, але в перекладі конкретизується, що трагедія сталася під час "religiösem Fest" (релігійного святкування). Це дає точніший контекст, підкреслюючи, що інцидент стався в певний період, що характеризується проведенням релігійних заходів.

Light pollution at night may increase risk of Alzheimer's, study finds (The Guardian)

‘Übermäßige Lichtverschmutzung kann das Alzheimer-Risiko erhöhen, insbesondere bei jüngeren Menschen’ (MDR)

У перекладі уточнено "übermäßige Lichtverschmutzung" (надмірне світлове забруднення) і додано акцент на групу ризику — "insbesondere bei jüngeren Menschen" (особливо серед молоді), що уточнює, яка саме група людей найбільше піддається ризику.

Генералізація (13 трансформацій):

A Remote Alaskan Island Is on High Alert for a Rat (The New York Times)

‘Inselbewohner in Alaska suchen nach einer Ratte, die es vielleicht gar nicht gibt’ (Spiegel)

У оригіналі акцент робиться на острові, який перебуває в стані тривоги. У перекладі фокус переноситься на жителів острова, які активно шукають щура. Фраза "die es vielleicht gar nicht gibt" вносить елемент сумніву, роблячи ситуацію більш загальною та невизначеною.

Pontevedra, a Spanish City That Picked Pedestrians Over Cars (The New York Times)

‘Pontevedra, so funktioniert eine Stadt ohne Autos’ (SZ)

В оригіналі описується конкретне конкретна дія, яка описує рішення міської влади щодо пріоритетів у транспортній системі (*picked pedestrians over*

cars). У перекладі це узагальнюється до „eine Stadt ohne Autos“ (місто без автомобілів), опускаючи інформацію про вибір на користь пішоходів.

Fossils from Greenland's icy heart reveal it was a green tundra covered in flowers less than 1 million years ago (Live Science)

‘Vergessene Fossilien unter dem Eis enthüllen eine Überraschung über Grönland’ (Techno-Science)

В оригіналі наведено конкретні деталі — *"icy heart"*, *"green tundra"*, і *"covered in flowers less than 1 million years ago"*. У перекладі ці деталі узагальнені до фрази *"eine Überraschung über Grönland"* (несподіванка про Гренландію). Натомість зникла конкретика про тип рельєфу (зелена тундра), рослинність (квіти) та часовий період.

'Wall of flames' from out-of-control Canadian wildfire devastates town of Jasper and national park (Live Science)

‘Waldbrand zerstört große Teile der Stadt Jasper’ (Spiegel)

Оригінал конкретизує масштаби руйнувань, зазначаючи, що пожежа охопила не лише місто Джаспер, але й національний парк, до того ж вказана країна (Канада). У перекладі згадується лише місто (*"große Teile der Stadt Jasper"*), а національний парк вилучено, що є прикладом генералізації через усунення деталей.

Climate change may allow the Earth's oldest, tiniest creatures to dominate — and that's seriously bad news (Live Science)

‘DIESE seltsamen Kreaturen werden uns alle überleben’ (Heute)

У перекладі не деталізується, що йдеться саме про найстаріших і найдрібніших організмів Землі. Використано більш загальне поняття *"seltsamen Kreaturen"* (дивні істоти). Також, не деталізовано причину проблеми, яка описується в англійському заголовку.

Mexico City could be just months away from running out of drinking water (CNN)

‘Mexiko-Stadt könnte in einem Monat kein Wasser mehr haben’ (Businessinsider)

Переклад говорить просто про відсутність води ("kein Wasser mehr haben"), тоді як оригінал уточнює, що йдеться про питну воду ("drinking water").

Lake Kivu: The ticking time bomb that could one day explode and unleash a massive, deadly gas cloud (Live Science)

‘Kivu-See - Zeitbombe unter Wasser’ (SZ)

У перекладі втрачається уточнення про *"massive, deadly gas cloud"* (величезну смертельну хмару газу). Натомість використано загальний образ *"Zeitbombe unter Wasser"* (водяна бомба уповільненої дії), який охоплює загрозу, але без її конкретики.

Deep below the Arctic Ocean, some plants have adapted to photosynthesize in almost near darkness (Live Science)

‘Photosynthese bei fast völliger Dunkelheit’ (Blick)

Оригінал конкретизує місце, де відбувається процес, — *"Deep below the Arctic Ocean"* (глибоко під Арктичним океаном), а також уточнює, що йдеться про *"some plants"* (деякі рослини). У перекладі місце події (*"Arctic Ocean"*) і згадка про *"some plants"* опущені, залишаючи лише загальне твердження про фотосинтез у майже повній темряві.

Ozone layer on road to recovery despite volcano eruption, UN weather body says (Reuters)

‘UN-Experten rechnen mit Erholung der Ozonschicht’ (Unric)

У перекладі опущено деталі про виверження вулкана. Оригінал конкретно згадує природну подію, яка могла вплинути на відновлення озонового шару, тоді як переклад залишає лише загальне твердження про його відновлення.

‘The ocean is overflowing’: UN chief issues global SOS as new reports warn Pacific sea-level rise outstrips global average (CNN)

"Klimawandel im Südpazifik: Guterres sendet „globales SOS“ (TAZ)

Конкретна проблема підвищення рівня моря в Тихому океані узагальнюється до більш загальної проблеми кліматичних змін.

Калькування (48 трансформацій):

More than 80% of EU marine protected areas are ineffective, study shows
(The Guardian)

‘Studie zeigt: Mehr als 80 Prozent der EU-Meeresschutzgebiete sind unwirksam’ (IG Wild beim Wild)

Фразу *"marine protected areas"* перекладено як "Meeresschutzgebiete", що є калькою з англійського терміну, зберігаючи його лексичну структуру.

The solar pump revolution could bring water to millions of Africans but it must be sustainable and fair (The Guardian)

‘Die Sonnenpumpenrevolution könnte Millionen von Afrikanern mit Wasser versorgen, aber sie muss nachhaltig und fair sein.’ (Gesundes Afrika)

Фразу *"solar pump revolution"* перекладено як "Sonnenpumpenrevolution", що є калькою з оригіналу.

The health impact of living near a fossil gas leak (BBC)

‘Die gesundheitlichen Auswirkungen des Wohnens in der Nähe einer fossilen Gasleakage’ (Air-Q)

Використання терміна "Gasleakage" є калькою з англійського *"gas leak"*, що зберігає наукову точність заголовка.

Something's Poisoning America's Land. Farmers Fear 'Forever' Chemicals.
(The New York Times)

‘Etwas vergiftet Amerikas Land. Bauern fürchten 'Forever'-Chemikalien.’
(TAZ)

Вираз *"'Forever' chemicals"* кальковано як *"'Forever'-Chemikalien"*. Оригінальний термін без змін був використаний у німецькому перекладі, зберігаючи сенс і структуру.

‘The ocean is overflowing’: UN chief issues global SOS as new reports warn Pacific sea-level rise outstrips global average (CNN)

"Klimawandel im Südpazifik: Guterres sendet „globales SOS“ (TAZ)

Переклад "*global SOS*" є калькою з англійського виразу, де слово "SOS" (міжнародний сигнал тривоги) залишається незмінним, а частина "*global SOS*" перекладена без змін на "*globales SOS*".

Astonishing' Antarctica heat wave sends temperatures 50 degrees above normal (CNN)

“'Erstaunliche" Hitzewelle in der Antarktis lässt Temperaturen um 50 Grad über dem Normalwert steigen' (Springer)

"*Astonishing*" в англійському тексті перекладено як "Erstaunliche" в німецькому. Це пряме калькування, де слово зберігає своє значення без змін.

Cattle burn as 'monster' wildfires rage in Argentina ranchlands (Reuters)

‘Rinder verbrennen, während 'Monster'-Waldbrände in argentinischen Ranchgebieten wüten’ (Spiegel)

Фраза "*Monster wildfires*" перекладається як "Monster-Waldbrände", що є калькою без змін.

Heat-tolerant corals found in Great Barrier Reef boost hopes for survival (The Independent)

‘Hitzetolerante Korallen im Great Barrier Reef machen Hoffnung auf Überleben’ (SZ)

Калькуванням є вираз "*heat-tolerant corals*", що дослівно переноситься як "Hitzetolerante Korallen".

Транскрипція (1 трансформація):

Singapore Lifts 2035 Clean Energy Import Target By 50% (Bloomberg)

‘Singapur erhöht Ziel für saubere Energieimporte bis 2035 um 50%’ (Spiegel)

Тут використано транскрипцію слова *Singapore*, за допомогою фонемного звучання його в німецькій мові.

Транслітерація (6 трансформацій):

Parts of Appalachia are under landslide warnings as Helene brings flooding. (The New York Times)

‘Teile von Appalachia stehen unter Erdrutschwarnungen, da Helene Überschwemmungen bringt’ (Tagesschau)

Назва передана як *Appalachia* в оригінальному написанні, яке відповідає англійській орфографії. У німецькій мові не змінено звучання слова, але передано його оригінальну графічну форму. Ім'я *Helene* збігається з німецьким стандартним написанням цього імені, однак у контексті англомовного оригіналу воно зберігає своє англійське звучання. У цьому разі написання не адаптовано фонетично, тому це також транслітерація.

Wall of flames' from out-of-control Canadian wildfire devastates town of Jasper and national park (Live Science)

‘Waldbrand zerstört große Teile der Stadt Jasper’ (Spiegel)

Назва *Jasper* є географічною власною назвою, яка в міжнародній практиці переважно не перекладається, а зберігається у своєму оригінальному вигляді, щоб уникнути плутанини.

Indonesia's Tenggerese pray for rain as climate change threatens crops (Reuters)

‘Indonesien: Die Tengger beten um Regen’ (FAZ.NET)

Це збереження оригінальної форми власної назви через її графічне відтворення (літера за літерою), що є характерним для транслітерації. Тобто, назва "Tenggerese" з англійської просто адаптується до німецького тексту без спроб передати звучання через фонетичні правила німецької мови.

‘We’re flooded with trash’: pollution crisis as 500,000 migrants a year attempt perilous Darién Gap crossing (The Guardian)

“‘Wir sind mit Müll überschwemmt’: Verschmutzungskrise, während 500.000 Migranten pro Jahr versuchen, die gefährliche Darién-Lücke zu überqueren’ (NZZ)

Відтворення оригінального написання слова іншою мовою з максимально можливим збереженням графічних чи орфографічних елементів. У цьому випадку назва "*Darién*" збережена без змін, лише адаптована під граматику німецької мови шляхом додавання дефісу (*Darién-Lücke*), де "Lücke" є перекладом слова "*Gap*" (прогалина, розрив).

Why did the alligator cross the road? Blame Tropical Storm Debby (MSN)

‘Alligatoren schwimmen durch Straßen und Hinterhöfe. Schuld ist Tropensturm Debby.’ (STERN)

Назва "*Debby*" з англійської передається в німецькому тексті в такому самому написанні, без змін, зберігаючи оригінальну графічну форму.

In drought-prone Oaxaca, indigenous women are reviving ancient techniques to preserve water (BBC)

‘In der dürregefährdeten Oaxaca beleben indigene Frauen alte Techniken, um Wasser zu erhalten’ (Spiegel)

У німецькому тексті слово "*Oaxaca*" передане без змін, у своїй оригінальній графічній формі. Це приклад транслітерації, оскільки зберігається точне написання з англійської мови.

Модуляція (11 трансформацій):

Entire Earth vibrated for nine days after climate-triggered mega-tsunami (The Guardian)

‘Ein Mega-Tsunami hat die Erde offenbar neun Tage lang zum Vibrieren gebracht’ (Berliner Zeitung)

Це приклад заміни наслідку процесом. У вихідному тексті наслідком є "вібрація Землі протягом дев'яти днів", а в перекладі це подано як процес, спричинений "мегацунамі".

A water war is looming between Mexico and the US. Neither side will win (CNN)

‘Wasserschulden: Mexiko und USA einigen sich’ (Euronews)

Тут процес (війна за воду) замінено наслідком (домовленість між країнами), а також концепція "водної війни" перетворена на "борг води", що змінює тональність і напрямок фрази.

‘The ocean is overflowing’: UN chief issues global SOS as new reports warn Pacific sea-level rise outstrips global average (CNN)

"Klimawandel im Südpazifik: Guterres sendet „globales SOS“ (TAZ)

У цьому випадку замінено "підвищення рівня моря в Тихому океані" (наслідок) на процес зміни клімату (причина), а також концепція "переповнення океану" перетворена на "загрозу кліматичних змін".

Iceland volcano eruption raises pollution fears, spa evacuated (Reuters)

‘Island - Touristen evakuiert aus Angst vor Vulkanausbruch’ (ZDF)

У цьому випадку в оригіналі описується процес — виверження вулкана, який викликає занепокоєння через забруднення, але в перекладі акцент зміщується на наслідок цього процесу — евакуацію туристів через страх перед виверженням.

Silver is being buried beneath the sea, and it's all because of climate change, study finds (Live Science)

‘Klimawandel führt zu Silber unter dem Ozean’ (SRC)

У цьому випадку наслідок (поховання срібла під океаном) замінюється на процес (вплив кліматичних змін), що є його основною причиною.

Mexico City could be just months away from running out of drinking water (CNN)

‘Mexiko-Stadt könnte in einem Monat kein Wasser mehr haben’ (Businessinsider)

У цьому випадку процес (нестача води через кілька місяців) передано у вигляді наслідку — неможливість отримати питну воду через місяця.

A Remote Alaskan Island Is on High Alert for a Rat (The New York Times)

‘Inselbewohner in Alaska suchen nach einer Ratte, die es vielleicht gar nicht gibt’ (Spiegel)

У цьому випадку наслідок (перебувають у стані тривоги) змінюється на сам процес (запобігання проблемі, якої може й не існувати). В оригіналі йдеться про попередження щодо появи щура, в перекладі акцент зміщується на пошуки, що відображають сам процес боротьби з цією потенційною загрозою.

Антонімічний переклад (2 трансформації):

A Remote Alaskan Island Is on High Alert for a Rat (The New York Times)

‘Inselbewohner in Alaska suchen nach einer Ratte, die es vielleicht gar nicht gibt’ (Spiegel)

В оригіналі мова йде про високий рівень тривоги через загрозу щура, тоді як в перекладі підкреслюється, що тривога можливо є безпідставною, оскільки "vielleicht gar nicht gibt" ("якої можливо й не існує"). Таким чином, переклад ставить акцент на можливу хибну тривогу, що є антонімічним по відношенню до прямого опису реальної загрози в оригіналі.

A water war is looming between Mexico and the US. Neither side will win (CNN)

‘Wasserschulden: Mexiko und USA einigen sich’ (Euronews)

У цьому прикладі замість негативного і напруженого висловлення про наближення війни за воду («*a water war is looming*»), в німецькому перекладі надається позитивний результат: «Mexiko und USA einigen sich» — країни домовляються (досягнення порозуміння). Це протилежне значення — мирне вирішення питання замість конфлікту.

Отже, загальний аналіз лексичних трансформацій показав, що були застосовані такі зміни: конкретизація (25), генералізація (13), калькування (48), транскрипція (1), транслітерація (6), модуляція (11) та антонімічний переклад (2).

2.2 Граматичні трансформації

Було проаналізовано 104 заголовки англійськомовних новинних текстів та їхній переклад німецькою мовою, з-поміж яких було зафіксовано 76 випадків граматичних трансформацій і виокремлено такі їх різновиди як перестановка, заміна, додавання та опущення.

Перестановка (14 трансформацій):

More than 80% of EU marine protected areas are ineffective, study shows (The Guardian)

‘Studie zeigt: Mehr als 80 Prozent der EU-Meeresschutzgebiete sind unwirksam’ (IG Wild beim Wild)

Перестановка відбулася через переміщення частини *"study shows"* на початок речення як *"Studie zeigt"*, що є типовим для німецької структури.

Pollution levels highly harmful to wildlife in quarter of England's neighbourhoods, research finds (The Guardian)

‘In einem Viertel der englischen Stadtteile ist die Verschmutzung der Umwelt äußerst schädlich für die Tierwelt, Untersuchungen zeigen’ (Spiegel)

Трансформація перестановки полягає в тому, що в англійському оригіналі спершу йде опис рівня забруднення (*"Pollution levels highly harmful"*), а в німецькому перекладі на перше місце виступає географічне місце (*"In einem Viertel der englischen Stadtteile"*).

Shocked by Extreme Storms, a Maine Fishing Town Fights to Save Its Waterfront (The New York Times)

‘Ein Fischerdorf in Maine kämpft um seine Wasserfront, schockiert von extremen Stürmen’ (Spiegel)

У німецькому перекладі використано іншу синтаксичу побудову речення: в англійському реченні частина *"Shocked by Extreme Storms"* стоїть на початку, вказуючи на стан містечка. У німецькому ж об'єкт і дієслово змінюють порядок, і фокус зміщується на саме містечко та його боротьбу (*"kämpft um seine Wasserfront"*), а *"schockiert von extremen Stürmen"* переноситься в кінець.

Ozone layer on road to recovery despite volcano eruption, UN weather body says (Reuters)

‘UN-Experten rechnen mit Erholung der Ozonschicht’ (Unric)

Порядок слів у німецькому перекладі зміщений порівняно з англійським оригіналом. У німецькому реченні суб'єкт *"UN-Experten"* (експерти ООН) вказується на початку, тоді як у англійському реченні спочатку йде тема *"ozone layer"* і *"UN weather body says"*.

Huge landslide in Greenland triggered ‘mega-tsunami’ that caused Earth to vibrate for nine days (BBC)

‘Als die Welt neun Tage lang bebte: Erdbeben und Tsunami auf Grönland verursachten globales Erdbeben’ (Scinexx)

В оригіналі спочатку йде інформація про зсув і його наслідок (mega-tsunami), а в перекладі місце змінено — починається з наслідку (земля вібрує), після чого йде уточнення причин (землетрус і цунамі на Гренландії).

Japan's coastline moved over 800 feet after the devastating Jan 1. earthquake
(Live Science)

‘Japans Küste bewegte sich nach dem verheerenden Erdbeben vom 1. Januar um über 240 Meter’ (Spiegel)

В цьому випадку відбулося переміщення дати та дистанції: в перекладі спочатку з’являється дата, а потім дистанція.

Заміна (43 трансформації):

A Remote Alaskan Island Is on High Alert for a Rat (The New York Times)

‘Inselbewohner in Alaska suchen nach einer Ratte, die es vielleicht gar nicht gibt’ (Spiegel)

Відбулася заміна частин мови: в англійському варіанті підмет складається із прикметників та іменника, а в німецькому перекладі це іменник (жителі). Також фраза *Is on High Alert* змінюється на *suchen nach*.

Pontevedra, a Spanish City That Picked Pedestrians Over Cars (The New York Times)

‘Pontevedra, so funktioniert eine Stadt ohne Autos’ (Süddeutsche Zeitung)

Спостерігається заміна членів речення: *a Spanish City That Picked Pedestrians Over Cars* — в оригіналі виступає означальною частиною. В німецькому варіанті представлена окремою сурядною частиною.

Flooding in Europe Is a ‘Clear Reminder’ of the Threat of Extreme Weather
(The New York Times)

‘Überschwemmungen in Europa sind eine „klare Erinnerung“ an die Bedrohung durch Extremwetter’ (ZDF)

Відбулася заміна форми слова: повинь в англійському варіанті подана в однині, а в німецькому використана множина.

Brazil’s ‘Paradise’ on fire: ‘The forest is burning. Animals are burning. Everything’s burning’ (The Guardian)

‘Brasiliens „Paradies“ brennt: „Der Wald brennt. Tiere brennen. Alles brennt.“’ (Die Zeit)

Фраза *on fire* в оригінальному заголовку має форму іменника та прийменника, в німецькому контексті — дієслово теперішнього часу.

Climate change may allow the Earth’s oldest, tiniest creatures to dominate — and that’s seriously bad news (Live Science)

‘DIESE seltsamen Kreaturen werden uns alle überleben’ (Heute)

Тут відбувається заміна частини речення, коли ідея *"to dominate"* (домінувати) замінюється на *"werden uns alle überleben"* (переживуть нас), що робить акцент на наслідках і відображає зміст більш конкретно.

Earth is wobbling and days are getting longer — and humans are to blame (Live Science)

‘Die Erde wackelt und die Tage werden länger – und die Schuld liegt beim Menschen’ (NASA)

Вираз *"humans are to blame"* (люди винні) замінено на *"die Schuld liegt beim Menschen"* (вина лежить на людях). Це заміна фрази на іншу граматичну конструкцію, де дієслово *"are to blame"* змінюється на більш формальну структуру в німецькому варіанті.

Huge landslide in Greenland triggered ‘mega-tsunami’ that caused Earth to vibrate for nine days (BBC)

‘Als die Welt neun Tage lang bebte: Erdrutsch und Tsunami auf Grönland verursachten globales Erdbeben’ (Scinexx)

"Nine days" (дев'ять днів) було включено в підрядне речення, яке діє як обставина часу для головного речення. Це змінило частину мови з іменника на підрядне речення.

‘Completely unexpected’: New type of wood discovered by scientists dubbed ‘midwood (MSN)

‘Forscher entdecken dritte Art von Holz’ (Scinexx)

В англійському реченні дієприкметниковий зворот *"discovered by scientists"* (відкритий вченими) виражає пасивний стан. В німецькому реченні

ця інформація передається через підмет "Forscher" (дослідники), що робить речення більш активним.

'Doomsday glacier' won't collapse the way we thought, new study suggests (The Independent)

Doomsday-Gletscher wird nicht wie von Wissenschaftlern befürchtet zusammenbrechen, heißt es in einer neuen Studie (Der Standard)

Спостерігається заміна активного стану на пасивний: *"won't collapse"* (не розвалиться) замінено на *"wird nicht zusammenbrechen"* (не буде розпадатися). Обидві форми виражають майбутній час і заперечення, але використовують різні дієслівні конструкції.

Iceland volcano eruption raises pollution fears, spa evacuated (Reuters)

'Island - Touristen evakuiert aus Angst vor Vulkanausbruch' (ZDF)

У цьому випадку, є заміна членів речення: *"raises pollution fears"* (викликає побоювання щодо забруднення) в німецькому варіанті перетворюється на *"aus Angst vor Vulkanausbruch"* (через страх перед виверженням вулкану).

Додавання (12 трансформацій):

Climate crisis puts people at greater risk of kidney disease (The Guardian)

'Während Hitzewellen steigt das Risiko für nierenbedingte Morbidität und Mortalität an.' (Springer)

Замість загального поняття "кліматична криза" в перекладі вказано конкретний фактор – "теплові хвилі", який є одним із наслідків кліматичних змін і безпосередньо впливає на здоров'я нирок. Також додано інформацію про смертність від цієї хвороби.

Why did the alligator cross the road? Blame Tropical Storm Debby (MSN)

'Alligatoren schwimmen durch Straßen und Hinterhöfe. Schuld ist Tropensturm Debby.' (STERN)

В цьому випадку додано *"schwimmen durch Straßen und Hinterhöfe"* (плавають через вулиці та двори), що не було у вихідному тексті.

Huge landslide in Greenland triggered 'mega-tsunami' that caused Earth to vibrate for nine days (BBC)

‘Als die Welt neun Tage lang bebte: Erdbeben und Tsunami auf Grönland verursachten globales Erdbeben’ (Scinexx)

Хоча в оригіналі говориться про вібрацію Землі, німецький переклад уточнює, що ця вібрація була настільки сильною, що її можна порівняти з землетрусом, і при тому глобального масштабу.

Light pollution at night may increase risk of Alzheimer's, study finds (The Guardian)

‘Übermäßige Lichtverschmutzung kann das Alzheimer-Risiko erhöhen, insbesondere bei jüngeren Menschen’ (MDR)

В англійському варіанті не вказано конкретно, якої групи людей це може стосуватися. У перекладі додається частина "insbesondere bei jüngeren Menschen" (особливо у молодших людей), що уточнює, на кого саме може впливати ризик підвищення захворювання на Альцгеймера через світлове забруднення. Також додано характеристику забруднення.

Canada's 2023 wildfires produced nearly a decade's worth of blaze emissions (The Guardian)

‘Kanadas Waldbrände im Jahr 2023 waren ein großer Emittent von CO₂ - mehr als die Verbrennung fossiler Brennstoffe in den meisten Ländern’ (CTIF)

У перекладі з англійської на німецьку додано порівняння з "Verbrennung fossiler Brennstoffe in den meisten Ländern" (спалювання викопного палива в більшості країн). Це доповнення не має прямого відповідника в оригінальному тексті, але воно допомагає пояснити масштаби викидів, які спричинили лісові пожежі в Канаді, порівнюючи їх з викидами від спалювання викопного палива в інших країнах.

A Remote Alaskan Island Is on High Alert for a Rat (The New York Times)

‘Inselbewohner in Alaska suchen nach einer Ratte, die es vielleicht gar nicht gibt’ (Spiegel)

У перекладі на німецьку мову додано додаткову інформацію: „die es vielleicht gar nicht gibt“ (якої, можливо, взагалі немає). Ця частина не була вказана в англійському оригіналі, але вона додає важливий контекст, підкреслюючи, що є сумніви щодо наявності щурів на острові.

Опущення (7 трансформацій):

Fossils from Greenland's icy heart reveal it was a green tundra covered in flowers less than 1 million years ago (Live Science)

‘Vergessene Fossilien unter dem Eis enthüllen eine Überraschung über Grönland’ (Techno-Science)

В оригінальному англійському заголовку згадується *"it was a green tundra covered in flowers less than 1 million years ago"*, що детально описує те, що було на Гренландії менш ніж мільйон років тому. Однак у німецькому перекладі ця частина значно скорочена і просто йдеться про те, що "Fossilien unter dem Eis enthüllen eine Überraschung über Grönland" ("Рештки під льодом є несподіванкою"). Опис того, якою була Гренландія (зелене тундрове покриття і квіти) опущено.

Climate change could trigger gigantic deadly tsunamis from Antarctica, new study warns (Business Standard)

‘Der Klimawandel kann einen Super-Tsunami auslösen’ (Scinexx)

У перекладі було опущено частину *"from Antarctica, new study warns"*. В німецькому варіанті зберігається лише ключова частина: "Super-Tsunami auslösen". Частина про те, що це стосується Антарктиди, була опущена, ймовірно, через те, що ця деталь не є критичною для загального розуміння повідомлення у даному контексті.

Ozone layer on road to recovery despite volcano eruption, UN weather body says (Reuters)

‘UN-Experten rechnen mit Erholung der Ozonschicht’ (Unric)

В перекладі відсутня фраза *"despite volcano eruption"* (незважаючи на виверження вулкана), що є частиною оригінального речення. Це опущення не

впливає на основну ідею повідомлення, оскільки головна думка — це відновлення озонового шару.

‘The ocean is overflowing’: UN chief issues global SOS as new reports warn Pacific sea-level rise outstrips global average (CNN)

" Klimawandel im Südpazifik: Guterres sendet „globales SOS“ (TAZ)

Тут частина, що стосується попередження про підвищення рівня моря в Тихому океані, була опущена.

В результаті дослідження, граматичні трансформації мають такі кількісні показники: перестановка (14), заміна (43), додавання (12) та опущення (7).

2.3 Стилiстичнi трансформацiї

Було проаналізовано 104 заголовки англomовних новинних текстiв та їхнiй переклад нiмецькою мовою, з-помiж яких було зафiксовано 17 випадкiв стилiстичних трансформацiй i виокремлено такi їх рiзновиди як логiзацiя, експресивацiя та модернiзацiя.

Логiзацiя (14 трансформацiй):

A Remote Alaskan Island Is on High Alert for a Rat (The New York Times)

‘Inselbewohner in Alaska suchen nach einer Ratte, die es vielleicht gar nicht gibt’ (Spiegel)

В оригiналi слово *"high alert"* має яскраве емоцiйне забарвлення, натякаючи на тривогу та небезпеку. В перекладi це змiнено на нейтральне *"suchen nach"*, що зменшує емоцiйне навантаження.

Climate change could trigger gigantic deadly tsunamis from Antarctica, new study warns (Business Standard)

‘Der Klimawandel kann einen Super-Tsunami auslösen’ (Scinexx)

У цьому випадку в перекладi замiнено емоцiйно забарвлене слово *"deadly"* на *"Super-"*, що є менш емоцiйно зарядженим, хоча також передає інформацiю про серйознiсть наслiдкiв.

'2023 just blew everything off the charts': Antarctic sea ice hits troubling low for third consecutive year (Live Science)

‘„2023 hat einfach alles übertroffen“: Antarktisches Meereis erreicht zum dritten Mal in Folge einen beunruhigenden Tiefstand’ (Spiegel)

В оригіналі вираз *"just blew everything off the charts"* має емоційно піднесений характер. У перекладі він замінений на більш нейтральну форму *"hat einfach alles übertroffen"* (просто все перевершив), що знижує емоційний вплив, але зберігає основне значення.

A water war is looming between Mexico and the US. Neither side will win (CNN)

‘Wasserschulden: Mexiko und USA einigen sich’ (Euronews)

У цьому випадку емоційно забарвлене слово *"water war"* (водна війна), яке передає конфліктну ситуацію з агресивним відтінком, замінено на більш нейтральне *"Wasserschulden"* (борг за воду), що є стилістично нейтральним і менш емоційно насиченим терміном.

The ocean is overflowing': UN chief issues global SOS as new reports warn Pacific sea-level rise outstrips global average (CNN)

"Klimawandel im Südpazifik: Guterres sendet „globales SOS“ (Taz)

В оригіналі використано емоційне вираження *"The ocean is overflowing"* (Океан переповнений), яке має сильний емоційний заряд. В перекладі воно змінюється на більш нейтральне *"Klimawandel im Südpazifik"* (Кліматична зміна в Південному Тихому океані), що робить висловлювання менш експресивним, але зберігає основну інформацію.

Colombia Is the Deadliest Country for Environmental Activists, Report Finds (The New York Times)

‘Kolumbien ist das gefährlichste Land für Naturschützer’ (DW)

В оригіналі вжито вираз *"Deadliest Country"* (найсмертоносна країна), який має виразне емоційне забарвлення. У перекладі це нейтралізовано за допомогою *"gefährlichste"* (найбільш небезпечна), що зменшує емоційну напругу і робить вислів більш об'єктивним.

Why did the alligator cross the road? Blame Tropical Storm Debby (MSN)

‘Alligatoren schwimmen durch Straßen und Hinterhöfe. Schuld ist Tropensturm Debby.’(STERN)

У цьому випадку оригінальний вислів має емоційну складову, яка надає певну іронічність або гумор, але в перекладі це звучить більш нейтрально без іронії або емоційного акценту.

Експресивація (2 трансформації):

Heat Deaths Have Doubled in the U.S. in Recent Decades, Study Finds (The Guardian)

‘Zahl der Hitzetoten in den USA über 20 Jahre mehr als verdoppelt’ (Univadis)

В оригінальному англійському заголовку використано *"doubled"*, що є нейтральним за емоційним забарвленням словом, яке просто фіксує факт збільшення числа жертв. У перекладі ж обране слово *"mehr als verdoppelt"* (більш ніж подвоїлося), що також не є сильно емоційно забарвленим, але підкреслює відчутну інтенсивність змін і робить їх більш помітними. Це створює сильніше враження про серйозність проблеми.

Why did the alligator cross the road? Blame Tropical Storm Debby (MSN)

‘Alligatoren schwimmen durch Straßen und Hinterhöfe. Schuld ist Tropensturm Debby.’(STERN)

Переклад додає експресивності через використання дієслова *"schwimmen"* (плавати), що створює яскраву картину, яка підкреслює не тільки екзотичність ситуації, але й її несподіваність.

Модернізація (1 трансформація):

Climate change could trigger gigantic deadly tsunamis from Antarctica, new study warns (Business Standard)

‘Der Klimawandel kann einen Super-Tsunami auslösen’ (Scinexx)

Термін *"Super-Tsunami"* є більш сучасним і часто використовується в мас-медіа для опису величезних хвиль. Він створює більш драматичний ефект і привертає увагу читача.

Кількісні показники стилістичних трансформацій становлять: логізація (14), модернізація (1) та експресивація (2).

Висновки до розділу 2

Проаналізувавши 104 англomовні заголовки тематики «Довкілля» та їхній німецький переклад, що найчастіше під час перекладу використовуються лексичні трансформації, зокрема конкретизація та калькування. Транскрипції та транслітерації майже не застосовуються, оскільки перекладачі здебільшого використовують сталі власним назвам відповідники.

Граматичні трансформації досить поширені у заголовках англійських новинних статей. Відповідно, виходячи з проаналізованого вище матеріалу, можна виокремити найпоширенішу синтаксичну трансформацію: трансформація заміни. Перестановка та додавання є менш поширеними.

Стилістичні перекладацькі трансформації під час перекладу англomовних заголовків німецькою мовою трапляються дуже рідко. У аналізованих заголовках були помічені такі зміни, як логізація (найбільш поширена), модернізація та експресивація.

Статистичні показники див. у Додатку 1.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Під час аналізу перекладу англійських газетних заголовків українською мовою було виявлено такі типи перекладацьких трансформацій:

Тип трансформації	Кількість	Приклад
Лексичні	108 випадків	<i>Mexico quickly built a tourist train. It's destroying the country's natural wonders</i> (The Independent) ‘У Мексиці на догоду туристичному поїзду зруйнували природні чудеса’ (Зарубіжна преса УНІАН) (модуляція)
Граматичні	156 випадків	<i>Lightning Strikes More Often in Skies Full of Pollution, Study Shows</i> (Science Alert) ‘Блискавки найчастіше б'ють у небо, яке є забрудненим, - дослідження’ (Зарубіжна преса УНІАН) (заміна)
Стилістичні	43 випадки	<i>Top scientists warn of 'ghastly future of mass extinction' and climate disruption</i> (The Guardian) ‘Вчені віщують вимирання людства через байдужість до Землі’ (Зарубіжна преса УНІАН) (архаїзація)

3.1 Лексичні трансформації

Було проаналізовано 106 заголовків англomовних новинних текстів та їхній переклад українською мовою, з-поміж яких було зафіксовано 108 випадків лексичних трансформацій і виокремлено такі їх різновиди як конкретизація, генералізація, калькування, транскрипція, транслітерація, модуляція, антонімічний переклад.

Конкретизація (30 трансформацій):

World headed for 'food wars', warns major commodities trader (Financial Times)

‘Світ рухається до "продовольчих війн": наближається боротьба за їжу і воду’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Словосполучення *‘food wars’* перекладено як продовольчі війни, що включають боротьбу за їжу і воду. Додається конкретний ресурс — вода, який не згадується в оригінальному заголовку, але є важливим у контексті екологічних проблем. Тому його конкретизація тут досить доречна.

Extreme heat kills hundreds, millions more sweltering worldwide as summer begins (Reuters)

‘Смертоносна спека спопеляє міста на чотирьох континентах: учені б'ють на сполох’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Друга частина речення, а саме фраза *millions more sweltering worldwide* конкретизована як спопеляє міста на чотирьох континентах, що допомагає акцентувати увагу на масштабі впливу спеки, роблячи заголовок більш інформативним. Тут конкретизується саме географічна деталь: під словом *worldwide* розуміють всесвітній, по всьому світу, в той час як у перекладі згадуються тільки чотири континенти.

Rhodes hit by 4.9 magnitude earthquake amid heat warning (Sky News)

‘На грецькому острові Родос на тлі сильної спеки стався землетрус’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У оригіналі міститься власна назва *Rhodes*. Для того, щоб зробити інформацію більш доступною та змістити акцент на місце події, перекладач, базуючись на контексті самої статті, уточнив, що це саме грецький острів.

Searing Heat Triggers Fuel-Supply Worries at Oil Refineries in Europe and Beyond (Bloomberg)

‘Сильна спека ставить під загрозу виробництво пального в Європі’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Конкретизація в цьому випадку підкреслює вплив спеки на ключові процеси, а саме виробництво пального, що дозволяє точніше оцінити загрозу критичній інфраструктурі. Хоча, в оригіналі згадується проблема поставки пального, а не його добування. Також, у перекладі акцент зроблено на Європі,

тоді як в англійському варіанті згадується і ширший географічний контекст — *in Europe and Beyond*.

Hurricane Beryl kills six, causes 'immense destruction' in Caribbean (Aljazeera)

‘Рекордний ураган зрівняв із землею острів і забрав життя 7 осіб’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В українському варіанті уточнено статистичні дані: *kills six* — ‘забрав життя 7 осіб’. Ймовірно, це з урахуванням оновлених даних про кількість жертв. До того ж, фразу *'immense destruction'* перекладено як ‘зрівняв із землею’, що надає точніший опис руйнівного ефекту урагану. Це дозволяє акцентувати увагу на масштабності руйнувань та їхніх наслідків для регіону.

Heat and drought are taking a toll on the tiny soil creatures that help to lock away planet-warming carbon, according to a new analysis (The New York Times)

‘Спека і посуха знищують маленьких "рятувальників" Землі, - дослідження’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Трансформація конкретизації у цьому випадку стосується біологічних організмів та процесів. Якщо в оригінальному варіанті журналіст досить широко та описово подає назву та функції мікроорганізмів, то у перекладі все дуже стисло уточнено. Це стосується частини *the tiny soil creatures that help to lock away planet-warming carbon*. Перша частинка *the tiny soil creatures* перекладена як ‘маленьких "рятувальників" Землі’, що пояснює роль цих організмів у збереженні вуглецю. Друга частина *that help to lock away planet-warming carbon* відображається у цій ж характеристиці — ‘маленькі "рятувальники"’, що є метафоричним описом їхньої функції як захисників екосистеми.

Mexico quickly built a tourist train. It's destroying the country's natural wonders (The Independent)

‘У Мексиці на догоду туристичному поїзду зруйнували природні чудеса’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У аналізованих заголовках та в подальшій статті описується взаємодія між антропогенним впливом та природними екосистемами. Саме тому, щоб підкреслити конфлікт між розвитком туризму та збереженням природи, речення *Mexico quickly built a tourist train* конкретизовано через додавання мотивації — ‘на догоду туристичному поїзду’.

Burger King changes cows' diets for greener burgers (DW)

‘Burger King годуватиме корів лимонною травою, щоб вони виділяли менше шкідливого для довкілля метану’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Цей заголовок детально описує зміну раціону корів, що подається за допомогою конкретизації фрази *changes cows' diets*. Переклад: ‘годуватиме корів лимонною травою’. Також, у перекладі додано пояснення, що уточнює екологічний контекст змін: *for greener burgers* — ‘виділяли менше шкідливого для довкілля метану’. Ця трансформація допомагає розкрити механізми зменшення викидів метану та вплив змін на екологію, що є важливим для демонстрації того, як зміни у харчовому ланцюзі можуть впливати на клімат.

How satellites, algorithms and AI can help map and trace methane sources (ESG News)

‘Штучний інтелект допомагатиме з пошуком витоків метану — однієї з причин глобального потепління’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Тут конкретизація полягає в уточненні, що метан є однією з причин глобального потепління, тоді як в англійському заголовку цієї інформації немає, і акцент йде на технічні процеси пошуків витоків метану — *satellites, algorithms and AI*. Хоча, український переклад згадує тільки штучний інтелект. Цей переклад додає важливий контекст для розуміння глобальної роботи, пов’язаної з кліматичними змінами.

Flourishing plants show warming Antarctica undergoing ‘major change’ (The Guardian)

‘Унаслідок глобального потепління в Антарктиді швидко поширюються два види квітів. Це може призвести до змін у ґрунті’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В англійському заголовку використано термін *'major change'* (за словником — значні зміни), але в українському варіанті згадується більш конкретизований варіант — 'змін у ґрунті'. Також, у оригіналі не вказана кількість видів квітів, в той час як у перекладі представлено кількісний вказівник — 'два види квітів'.

Генералізація (32 трансформації):

Experts warn of dengue fever surge in Europe due to rising numbers of 'invasive' tiger mosquitoes (The Independent)

‘Різке збільшення кількості тигрових комарів у Європі спровокує сплеск небезпечної хвороби’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У цьому випадку присутня медична термінологія, а саме найменування хвороби — *dengue fever*, що має точний відповідник: лихоманка денге. В українському варіанті звучить як ‘сплеск небезпечної хвороби’. У цьому заголовку генералізовано конкретну назву захворювання. Це дозволяє акцентувати увагу на загрозі, яку несуть комарі, і робить заголовок зрозумілішим для загалу.

Chile desert surprises with rare winter bloom (Reuters)

‘Найсухіша пустеля Землі несподівано почала цвісти’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У перекладі опущена конкретна назва пустелі: оригінал — *Chile desert*, переклад — ‘найсухіша пустеля Землі’. Місце події узагальнене за допомогою універсальної та відомої характеристики цієї пустелі, що допомагає заголовку звучати лаконічно та одночасно зберегти його основний сенс.

A large-scale transcontinental river system crossed West Antarctica during the Eocene (Science Advances)

‘Під антарктичними водами виявили величезну річкову систему, яка існувала 40 млн років тому’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Фразу *transcontinental river system*, що має на увазі саме міжконтинентальну річкову систему, спрощено до ‘величезної річкової системи’. Уникнення цього терміну допомагає зробити текст зрозумілішим для

неспеціалістів. Також, в оригіналі вказано конкретне місце: *West Antarctica during the Eocene*. В той час як при перекладі його замінили на генералізований варіант — ‘під антарктичними водами’.

Over half of world's population could be at risk of mosquito-borne diseases, experts warn (Sky News)

‘Населення Землі може бути під загрозою через хвороби, які передаються комарами, - вчені’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Трансформація генералізації тут стосується уникнення акценту на точній частці населення. Оригінал: *over half of world's population* (понад половина населення світу) — переклад: ‘населення Землі’. Це робить текст менш деталізованим та більш універсальним.

Fury over ‘avoidable’ deaths in Libya floods as thousands buried in mass graves with 11,000 confirmed killed (The Independent)

‘У Лівії через ураган практично зникло ціле місто, затопило навіть пустелю’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Оригінальна конкретизація з англійського заголовку (стосується ‘avoidable’ deaths, mass graves, 11,000 confirmed killed) замінена узагальненим описом: ‘практично зникло ціле місто’. У перекладі робиться акцент на масштабі катастрофи, спрощуючи емоційно насичені деталі тексту.

Ibu volcano alert raised to highest, evacuation centers prepared, Indonesia (The Watchers)

‘В Індонезії активізувався небезпечний вулкан: країна готується до виверження’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі згадується конкретний вулкан *Ibu*, тоді як в перекладі використовується узагальнене поняття: ‘небезпечний вулкан’. Власна назва вулкана може бути маловідомою читачам та знизити інформативність заголовка для загалу. Англійський заголовок конкретизує, що евакуаційні центри вже готові (*evacuation centers prepared*). Переклад замінює цю інформацію загальним твердженням: ‘країна готується до виверження’. Така трансформація передає основну ідею підготовки до надзвичайної ситуації та

підкреслює масштаби загрози, де зображується реакція країни в цілому, а не окремий елемент підготовки.

Chile wildfires: At least 112 killed in 'tragedy of very great magnitude' (Sky News)

‘Масштабні лісові пожежі в Чилі: вже понад сто загиблих’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі міститься статистика — щонайменше 112 загиблих (*at least 112 killed*) — це замінено на узагальнене ‘вже понад сто загиблих’. Замість точного числа використано ширшу, менш детальну формулу, що спрощує сприйняття та робить заголовок менш обтяженим цифрами.

Toyota aims to make its factories carbon neutral by 2035, says exec (Reuters)

‘Toyota хоче через 15 років зробити всі свої заводи безпечними для довкілля’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В англійському заголовку використовується конкретний термін *carbon neutral*, що означає, що заводи Toyota до 2035 року мають досягти вуглецевої нейтральності — стану, за якого викиди вуглекислого газу компенсуються зниженням або нейтралізацією цих викидів. В українському перекладі термін замінений на ширше поняття: ‘безпечними для довкілля’, що опускає деталізацію про вуглецеві викиди.

'A real bad precedent': Australia criticised for Antarctica airport plan (The Guardian)

‘Австралія хоче побудувати найбільший інфраструктурний проєкт в Антарктиді. Екологи кажуть, що він нашкодить довкіллю’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі згадується конкретний план будівництва аеропорту в Антарктиці, який у перекладі узагальнено до ‘найбільший інфраструктурний проєкт в Антарктиді’. Саме слово ‘аеропорт’ деталізує зміст плану, але переклад зосереджується на ширшому понятті інфраструктурний проєкт. Це формулювання робить текст універсальним.

Drought-threatened Amazon dolphins studied for climate change impact
(Reuters)

‘Дослідники оглянули рожевих дельфінів в Амазонії, аби уникнути масової загибелі тварин’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В англійському формулюванні чітко вказано проблему, яка впливає на зміну екосистеми дельфінів в Амазонії (*drought* — посуха). В українському варіанті трансформація генералізації виражається у збереженні загальної ідеї без конкретизації причини. Термін ‘масова загибель тварин’ є більш загальним описом можливого результату зміни клімату.

Калькування (19 трансформацій):

Climate change may prevent Ukraine from becoming an agricultural superpower (Atlantic council)

‘Україна може не стати аграрною супердержавою через зміну клімату’
(Зарубіжна преса УНІАН)

Тут присутнє найпоширеніше калькування в контексті екологічних досліджень. Термін *climate change* — ‘зміна клімату’. Також більш складним є *an agricultural superpower* — ‘аграрна супердержава’. У контексті аграрного сектору це точно передає ідею країни, яка домінує в сільському господарстві.

"Solar and Wind Power See Rapid Growth as Fossil Fuels Decline" (CNN)

"Сонячна та вітрова енергетика стрімко розвиваються, оскільки викопне паливо занепадає" (Зарубіжна преса УНІАН)

Термін *Fossil Fuels* дослівно перекладено як ‘викопне паливо’, завдяки чому зберігається точність наукового змісту.

Will we have more earthquakes because of climate change? (Live Science)

‘Клімат стрімко змінюється, і світові може загрожувати більше землетрусів’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Термін *"earthquakes"* перекладено дослівно як "землетруси", що є прямим калькуванням і є точним відповідником у українській мові.

Traces of Earth's Core Were Found In the Arctic and Scientists Don't Know Why (Vice)

‘Земне ядро витікає назовні: вчені ошелешили новим відкриттям’
(Зарубіжна преса УНІАН)

Цілісну фразу *Traces of Earth's Core* не було перекладено буквально, до прикладу: сліди земного ядра. Тут звертаємо увагу тільки на частину з перекладом ‘земне ядро’.

Global warming was primary cause of unprecedented Amazon drought, study finds (AP)

‘Глобальне потепління є першопричиною великої посухи в Амазонії — дослідження’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У наведеному прикладі спостерігається яскравий приклад калькування. *Global warming* — ‘Глобальне потепління’: це типове калькування, яке міцно закріпилося в українській мові як термін, що позначає загальне підвищення середньої температури на Землі. *Primary cause* — ‘Першопричина’: тут також відбувається прямий переклад, хоча можна було б використати й інші синоніми, такі як "основна причина" або "головний фактор".

"Rising Sea Levels Threaten Coastal Cities" (The New York Times)

"Рівень моря зростає, загрожуючи прибережним містам" (Зарубіжна преса УНІАН)

Прикладом калькування тут є пара: *Sea Levels* — ‘Рівень моря’. Англійський вислів буквально перекладається на українську, зберігаючи структуру і сенс.

Melting glaciers could trigger megatsunamis with 100m-tall waves, scientists warn (The Independent)

‘Танення льодовиків може спричинити мегацунамі, - учені’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Фраза *"melting glaciers"* перекладена без змін на "танення льодовиків". Це дослівне калькування, оскільки в обох мовах використовуються ті самі терміни. *Megatsunamis* - ‘Мегацунамі’: слово *"mega"* передано як "мега", а *"tsunami"* - як "цунамі". Це типовий приклад адаптації іноземного слова до української мови.

Bizarre polar vortex over Antarctica delayed ozone hole opening, scientists say (Live Science)

‘Дивний полярний вихор над Антарктидою затримав відкриття озонової діри’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Polar vortex - ‘Полярний вихор’: це пряме калькування з англійської мови. Термін "*vortex*" (вихор) було перекладено буквально, створивши новий український термін, який точно передає значення оригінального англійського слова у даному контексті. *Ozone hole* - ‘Озонова діра’: це також пряме калькування. Термін "*ozone*" (озон) та "*hole*" (діра) були перекладені буквально, утворивши стійкий український термін, який широко використовується в науковій літературі та засобах масової інформації.

Транскрипція (1 трансформація):

Tonga tsunami: Runway ash hampers relief efforts as scale of damage emerges (BBC)

‘Виверження вулкана біля Тонги: людям не можуть доправити допомогу, а екологи кажуть про шкоду природі на довгі роки’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Тут використано транскрипцію, оскільки слово "*Tonga*" є власною назвою географічного об'єкта (країна або архіпелаг), і в українському перекладі це слово передається за допомогою букв, які максимально відображають його звучання в оригінальній мові. Варто додати, що транскрипція застосовується для передачі чужомовних слів, зокрема імен, назв місць, які мають певну вимову в оригіналі.

Транслітерація (2 трансформації):

Greenwashing: How companies are misleading us about their environmental impact (Arbor)

‘Грінвошинг: Як компанії вводять нас в оману щодо свого впливу на довкілля’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Термін "*greenwashing*" є неологізмом і не має прямого українського відповідника. Тому його зазвичай транскрибують (переписують) у вигляді "грінвошинг", зберігаючи звучання, але адаптуючи до українського правопису.

Rhodes hit by 4.9 magnitude earthquake amid heat warning (Sky News)

‘На грецькому острові Родос на тлі сильної спеки стався землетрус’
(Зарубіжна преса УНІАН)

Термін "*Rhodes*" був транслітерований в "Родос". "*Rhodes*" — це назва географічного об'єкта, зокрема грецького острова, і для її запису в українській мові використовується транслітерація, оскільки це географічна назва, яка зазвичай не перекладається. В українській мові вживається саме "Родос", оскільки це є встановлене написання для цієї назви.

Модуляція (21 трансформація):

Europe and US could reach 'peak meat' in 2025 (The Guardian)

‘Європа почне відмовлятися від м'яса з 2025 року’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У цьому випадку відбувається заміна процесу його наслідком. Англійський варіант вказує на процес досягнення '*peak meat*' — певної точки, коли споживання м'яса досягне свого піку. Тут підкреслюється сам факт досягнення піку як конкретний момент часу. Український варіант трансформує цей процес у наслідок — "почне відмовлятися від м'яса" — що вказує на результат цього процесу, тобто зміну ставлення до споживання м'яса, акцентуючи увагу на відмові від нього з певного часу.

Polluted air killing half a million babies a year across globe (The Guardian)

‘Брудне повітря вбило півмільйона немовлят за рік’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У англійському варіанті йдеться про процес "*killing half a million babies a year*" (загибель півмільйона немовлят на рік через брудне повітря), тоді як у перекладі на українську мову цей процес замінюється на результат "вбило півмільйона немовлят за рік". Тут перекладач зосереджує увагу на наслідку — факті загибелі немовлят, а не на процесі.

Site of 3.6-million-year-old human footprint one of 22 new projects to be supported by the Cultural Protection Fund (The British Council)

‘Зміна клімату може знищити найдавніші сліди людини, яким 3,6 мільйона років’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В англійському заголовку фокус зміщений на проєкт, який отримує підтримку, і вказується на археологічний об'єкт — *"Site of 3.6-million-year-old human footprint"*. Однак у перекладі цей процес замінюється на наслідок, що є можливим результатом зміни клімату: "Зміна клімату може знищити найдавніші сліди людини". Перекладач зосередився на загрозі для об'єкту через зміни клімату, а не на самій підтримці проєктів культурної охорони.

Traces of Earth's Core Were Found In the Arctic and Scientists Don't Know Why (Vice)

‘Земне ядро витікає назовні: вчені ошелешили новим відкриттям’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі основна увага приділяється процесу: знаходження слідів земного ядра в Арктиці, і наголошено на тому, що вчені не розуміють причин цього явища. В українському варіанті процес *"found traces of Earth's Core in the Arctic"* замінюється на наслідок, "земне ядро витікає назовні", що є більш драматичним і переконливим висновком, а також створює враження про незвичний, майже катастрофічний процес, який викликає здивування у науковців.

New York deluge triggers flash floods, brings chaos to subways (Reuters)

‘У Нью-Йорку за кілька годин випала місячна норма опадів: у місті оголосили режим НС’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі ми бачимо *"brings chaos"* (призводить до хаосу), що є результатом затоплення, а в перекладі це замінюється на "оголошення режиму НС" (оголошення надзвичайної ситуації). Це зміщує акцент з опису хаосу на практичні кроки, що були вжиті для контролю ситуації, роблячи переклад більш конкретним і орієнтованим на адміністративні заходи.

Mexico quickly built a tourist train. It's destroying the country's natural wonders (The Independent)

‘У Мексиці на догоду туристичному поїзду зруйнували природні чудеса’
(Зарубіжна преса УНІАН)

Англійський заголовок спочатку фіксує сам процес (будівництво поїзда) і лише потім описує наслідок, що виражається в процесі (руйнування природних чудес). В українському варіанті фокус робиться на результаті, що є більш динамічним і експресивним вираженням того, що відбувається: "зруйнували природні чудеса".

Burger King changes cows' diets for greener burgers (DW)

‘Burger King годуватиме корів лимонною травою, щоб вони виділяли менше шкідливого для довкілля метану’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В англійському заголовку акцент робиться на процесі зміни дієти корів, тобто на тому, що *"Burger King changes cows' diets"* (Burger King змінює дієту корів). Це повідомляє про саму дію, але не пояснює, чому це робиться. В українському варіанті трансформується акцент на наслідок зміни дієти: "щоб вони виділяли менше шкідливого для довкілля метану". Тобто, замість того, щоб фокусуватися на самій зміні дієти, переклад зосереджується на результаті цієї зміни — зменшення метану, що виділяється коровами, що шкідливо для довкілля.

Global heating pushes tropical regions towards limits of human livability (The Guardian)

‘Через глобальне потепління тропіки можуть стати непридатними для життя. Там проживає 40% населення планети’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У англійському заголовку йдеться про процес: *"global heating pushes tropical regions towards limits of human livability"*, де акцент ставиться на саму дію — вплив глобального потепління на тропічні регіони. В українському варіанті цей процес замінюється на наслідок: "Тропіки можуть стати непридатними для життя." Перекладач наголошує не на самому процесі глобального потепління, а на наслідках цього явища, зробивши заголовок більш конкретним і виразним.

Climate change causing more change in rainfall, fiercer typhoons, scientists say (Reuters)

‘Тайфуни по всьому світу стануть ще сильнішими: вчені попереджають про небезпеку’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В англійському заголовку зазначено, що зміна клімату викликає зміну в опадах і сильніші тайфуни. Це підкреслює процес як результат глобальних змін клімату. В українському варіанті акцент зміщується на наслідок цих змін, де вказується, що тайфуни стануть сильнішими, і на додачу акцентується попередження про небезпеку. Це робить заголовок більш конкретним і менш абстрактним, акцентуючи увагу на можливих загрозах (наслідках) від зміни клімату.

Tonga eruption that poured 150 metric megatons of water vapor into the stratosphere affected the atmosphere for years (Live Science)

‘Потужне виверження підводного вулкана Тонга змінило атмосферу Землі на багато років’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Оригінальний англійський заголовок акцентує увагу на процесі виверження, зокрема на виверженні вулкана Тонга та тому, скільки водяної пари він викинув у стратосферу (150 мегатонн). Перекладач вносить модуляцію, замінюючи деталь про кількість викидів і технічні характеристики на більш загальний наслідок цього процесу, формулюючи його як: "змінило атмосферу Землі на багато років." Це дозволяє уникнути зайвих деталей і зосередити увагу на тому, як саме виверження вплинуло на атмосферу.

Антонімічний переклад (3 трансформації):

Europe and US could reach 'peak meat' in 2025 (The Guardian)

‘Європа почне відмовлятися від м'яса з 2025 року’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригінальному заголовку вказується на досягнення піку споживання м'яса, після якого зазвичай послідує протилежне — спадання. Перекладений варіант уже містить цю протилежність — відмовлятися від м'яса.

Heatwaves could become 'the new normal' for Europe, study finds (The Guardian)

‘Європі загрожують "екстремальна" спека, - дослідження’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Англійський заголовок описує нову “норму”, що в українському трансформується на протилежне — екстремальну спеку, акцентуючи увагу на небезпеці.

Site of 3.6-million-year-old human footprint one of 22 new projects to be supported by the Cultural Protection Fund (British Council)

‘Зміна клімату може знищити найдавніші сліди людини, яким 3,6 мільйона років’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У цій парі заголовків спостерігається контраст. Протиставляється збереження культурної спадщини та її знищення у зв’язку зі зміною клімату.

Отже, загальний аналіз лексичних трансформацій показав, що були застосовані такі зміни: конкретизація (30), генералізація (32), калькування (19), транскрипція (1), транслітерація (2), модуляція (21) та антонімічний переклад (3).

3.2 Граматичні трансформації

Було проаналізовано 106 заголовків англійських новинних текстів та їхній переклад українською мовою, з-поміж яких було зафіксовано 156 випадків граматичних трансформацій і виокремлено такі їх різновиди як перестановка, заміна, додавання, опущення та об’єднання.

Перестановка (23 трансформації):

Climate change may prevent Ukraine from becoming an agricultural superpower (Atlantic Council)

‘Україна може не стати аграрною супердержавою через зміну клімату’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Суб’єкт ‘Україна’ перенесено на початок речення, а причину ‘через зміну клімату’ перенесено в кінець.

Heatwaves could become 'the new normal' for Europe, study finds (The Guardian)

‘Європі загрожують "екстремальна" спека, - дослідження’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У вихідному заголовку *"Heatwaves"* є підметом, тоді як в українському перекладі акцент перенесено на "Європу" як об'єкт загрози.

Millions of mosquitoes released in Hawaii to save rare birds from extinction (The Guardian)

‘На Гаваях випустили мільйони комарів, щоб урятувати рідкісних птахів від вимирання’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В англійському реченні об'єкт дії (*"Millions of mosquitoes"*) стоїть на початку, тоді як в українському тексті його переміщено після місця події ("На Гаваях"). Така перестановка узгоджується з нормами українського синтаксису.

Extreme heat kills hundreds, millions more sweltering worldwide as summer begins (Reuters)

‘Смертоносна спека спопеляє міста на чотирьох континентах: учені б'ють на сполох’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі перша частина зосереджена на людських жертвах (*"kills hundreds"*), а друга — на глобальних наслідках. Український переклад переставляє акцент, узагальнюючи явище ("спопеляє міста на чотирьох континентах") і додаючи новий фокус на реакцію вчених.

Experts warn of dengue fever surge in Europe due to rising numbers of 'invasive' tiger mosquitoes (The Independent)

‘Різке збільшення кількості тигрових комарів у Європі спровокує сплеск небезпечної хвороби’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі речення починається з дії (*"Experts warn"*), тоді як в українському варіанті акцент зміщено на явище ("Різке збільшення кількості тигрових комарів"), що в англійському варіанті стоїть в кінці. Це підкреслює ключову проблему для україномовного читача.

Up to 5m of beach are disappearing from this Spanish coast every year: Is climate change to blame? (Euronews)

‘Пляжі Іспанії щорічно "втрачають" до 5 метрів’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В цьому випадку відбулося переміщення "up to 5m" на кінець речення, оскільки в українській мові порядок слів в описових конструкціях може змінюватися для надання переваги дієслівному процесу або часу (щорічно).

SNOW falls in the SAHARA (Daily Mail)

‘У пустелі Сахара випав сніг’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Відбулася перестановка головних членів речення: в українському варіанті надали перевагу місцю, а вже потім присудок і підмет.

Atlantic Ocean May 'Soon' Begin to Close (Newsweek)

‘Вчені зробили черговий апокаліптичний прогноз, цього разу він стосується Атлантики’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Перестановка вказує на вчених як на джерело прогнозу, що надає більш формальний і науковий тон, зосереджуючи увагу на джерелі та передбаченнях, а не безпосередньо на події, з якої починається англійський заголовок, що стосується небезпеки для Атлантичного океану.

The poison used to eradicate a biblical mouse plague ravaging southeast Australia is having a deadly effect on native wildlife (Insider)

‘В Австралії відбувається масове нашествя мишей. Однак екологи хвилюються, що отрута проти них нашкодить природі’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В англійському варіанті акцент на наслідках застосування отрути, тоді як в українському перекладі переставлені елементи так, що акцент зроблено на описі події (нашествя мишей), а вже потім на наслідках застосування отрути. Це дозволяє у перекладі створити контекст, який підкреслює протиріччя між боротьбою з шкідниками та охороною природи.

Bees may be losing their sense of smell due to heatwaves (The Independent)

‘Тривожний прогноз на врожаї: через високі температури джмелі "втрачають нюх"' (Зарубіжна преса УНІАН)

Окрім доданого контексту, у цій парі заголовків спостерігається перестановка та зміна акценту відповідно до українського синтаксису. Наприклад, *due to heatwaves* (через високі температури) переміщено на початок перекладеного варіанту, а підмет та присудок слідують далі.

Заміна (63 трансформації):

Lightning Strikes More Often in Skies Full of Pollution, Study Shows (Science Alert)

‘Блискавки найчастіше б'ють у небо, яке є забрудненим, - дослідження’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Іменникова фраза (*Full of Pollution*) заміненa на іншу частину мови — ‘забруднений’ (прикметник). Також спостерігається заміна форми слова — однина *Lightning* на множину ‘Блискавки’.

Brazil drought punishes coffee farms and threatens to push prices even higher (The Independent)

‘Рекордна посуха в Бразилії може спричинити стрибок цін на каву по всьому світу’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Спостерігається заміна члена речення: *Brazil drought*, тут слово *Brazil* виступає означенням — Бразильська пустеля. В українському варіанті — ‘посуха в Бразилії’ — представлена обставиною місця. Також фраза *prices even higher* заміненa тільки іменниковою: ‘стрибок цін’.

Greece tourist port flooded with hundreds of thousands of dead fish (The Guardian)

‘Популярний туристичний порт Греції заповнили сотні тисяч мертвих риб (відео)’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Відбулася заміна частини мови: *tourist port* (іменник + іменник) — ‘туристичний порт’ (прикметник + іменник). Крім того, дієслово *flooded with* *fish* в оригіналі передано в пасивному стані, в українському варіанті відбувається перехід до активної форми — ‘заповнили риб’.

Floods decimate Nigerian zoo, wash crocodiles into community (Reuters)

‘Повінь у Нігерії зруйнувала зоопарк: крокодили і змії вибралися назовні’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Дієслово *decimate* в оригінальному заголовку має форму теперішнього часу, в українському контексті — минулий час (зруйнувала). Також змінені члени речення: *Nigerian zoo* — додаток та означення, в українському прикладі — ‘у Нігерії...зоопарк’ (обставина місця та додаток).

Pearls to be farmed in European seas for first time as warming waters attract alien species (The Independent)

‘Через глобальне потепління в європейських морях вперше почнуть вирощувати перлини’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В англійському реченні використовується інфінітив з часткою *to*, що виражає майбутню дію. В українському перекладі ця форма передана дієсловом у майбутньому часі ("почнуть вирощувати"). Це є прикладом заміни форми слова. Також, можна побачити зміну частини мови: фраза *for first time* та лаконічне українське “вперше”. *As warming waters attract alien species*: це підрядне речення причини. В українському перекладі причиново-наслідковий зв'язок передано більш загальною конструкцією: "Через глобальне потепління".

Earth's 'greatest natural wonder' faces existential threat from hottest ocean temperatures in 400 years (The Independent)

‘Води Великого Бар'єрного рифу стали найгарячішими за останні 400 років’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Дієслівна конструкція *faces existential threat* та переклад “стали найгарячішими” є прикладом заміни форми слова, точніше часової форми: дієслівна конструкція теперішнього часу на минулий.

Climate crisis is making days longer, study finds (The Guardian)

‘Кліматична криза на планеті продовжує дні, - дослідження’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Відбулася заміна частини мови: *Climate crisis* (іменник + іменник) — ‘кліматична криза’ (прикметник + іменник). Крім того, у прикладі присутня заміна членів речення: *is making days longer* (робить дні якими?) — ‘подовжує дні’ (що робить?).

Will we have more earthquakes because of climate change? (Live Science)

‘Клімат стрімко змінюється, і світові може загрожувати більше землетрусів’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Найбільш помітна заміна тут, це заміна питального речення на розповідне з інформацією про загрозу. “Will we have” (питальна форма) змінено на “може загрожувати” (можливий результат у майбутньому).

Catastrophe again? Andean glaciers reach their smallest size since Ice Age (Interesting Engineering)

‘Андські льодовики досягли найменших розмірів уперше за 11 тисяч років’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Спостерігається заміна риторичного запитання на твердження. Це типовий прийом при перекладі заголовків, коли прагнуть зробити їх більш інформативними та лаконічними. Також відбулася заміна форми слова, що стосується часу: *reach* (теперішня форма) — ‘досягли’ (минула).

Drought-threatened Amazon dolphins studied for climate change impact (Reuters)

‘Дослідники оглянули рожевих дельфінів в Амазонії, аби уникнути масової загибелі тварин’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У цьому випадку, відбулася навіть заміна значення слова: *studied* — дієслово, яке означає "вивчати", замінено на "оглянули", що більш відповідає контексту дослідження тварин. Також можна виділити заміну членів речення: *Amazon dolphins* (означення + додаток) — ‘дельфінів в Амазонії’ (додаток + обставина місця).

Додавання (34 трансформації):

Top scientists warn of 'ghastly future of mass extinction' and climate disruption (The Guardian)

‘Вчені віщують вимирання людства через байдужість до Землі’
(Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі йдеться про *"mass extinction"* (масове вимирання) і *"climate disruption"* (порушення клімату). В українському варіанті додається пояснення, що це є наслідком "байдужості до Землі", що додає більш емоційну забарвленість і підкреслює людський аспект проблеми.

Icon of the Seas: World's largest cruise ship sets sail from Miami (BBC)

‘Найбільший у світі круїзний лайнер вирушив у перший рейс. Через це екологи стурбовані загрозою викидів метану’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі йдеться тільки про відправлення найбільшого круїзного лайнера, але в українському перекладі додається інформація про занепокоєння екологів щодо викидів метану, що значно розширює контекст і акцентує увагу на екологічних наслідках. Це балансує позитивний аспект новини (запуск нового лайнера) з негативними наслідками для екології.

It's Going to Be More Expensive to Visit Iceland (Bloomberg)

‘Ісландія планує збільшити туристичні податки для збереження довкілля’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі йдеться про загальне підняття цін для туристів в Ісландії, в той час як в українському перекладі додається конкретна причина підвищення вартості — збільшення туристичних податків "для збереження довкілля", що розширює пояснення і дає конкретну мету підвищення вартості.

World headed for 'food wars', warns major commodities trader (Financial Times)

‘Світ рухається до "продовольчих війн": наближається боротьба за їжу і воду’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В українському перекладі додано "боротьба за їжу і воду", що надає більш конкретизовану інформацію про те, що саме буде предметом "продовольчих війн".

Extreme heat kills hundreds, millions more sweltering worldwide as summer begins (Reuters)

‘Смертоносна спека спопеляє міста на чотирьох континентах: учені б'ють на сполох’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У перекладі додано "міста на чотирьох континентах" для конкретизації географічного масштабу явища. Також, "учені б'ють на сполох", що є додатковим поясненням наслідків спеки, це підкреслює серйозність ситуації та закликає до дій.

Red weather warning issued for parts of Europe as Greece put on fire alert
(The Independent)

‘Пожежі та сотні загиблих: Південну Європу та Близький Схід накрила пекельна спека’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В українському перекладі додано "пожежі та сотні загиблих", щоб розширити інформацію про наслідки спеки, тоді як в англійському оригіналі йдеться лише про попередження.

A large-scale transcontinental river system crossed West Antarctica during the Eocene (Science Advances)

‘Під антарктичними водами виявили величезну річкову систему, яка існувала 40 млн років тому’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В українському перекладі додано "40 млн років тому", що конкретизує час існування річкової системи, чого немає в оригінальному англійському тексті. Оригінал вказує на епоху (Eocene), але не зазначає точний проміжок часу.

New York deluge triggers flash floods, brings chaos to subways (Reuters)

‘У Нью-Йорку за кілька годин випала місячна норма опадів: у місті оголосили режим НС’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Додано інформацію про місячну норму опадів і режим НС, чого немає в оригіналі.

Atlantic Ocean May 'Soon' Begin to Close (Newsweek)

‘Вчені зробили черговий апокаліптичний прогноз, цього разу він стосується Атлантики’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У перекладі додано контекст про "черговий апокаліптичний прогноз", що створює драматичний ефект і надає додаткове значення тексту.

McDonald's targets net zero emissions by 2050, from meat to energy (Reuters)

‘McDonald’s до 2050 року хоче позбутися шкідливих для довкілля викидів. Компанія є одним із найбільших покупців яловичини’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Переклад доповнено фактом про яловичину, якого немає в оригіналі. Це додає контекст для українських читачів.

Опущення (35 трансформацій):

Pearls to be farmed in European seas for first time as warming waters attract alien species (The Independent)

‘Через глобальне потепління в європейських морях вперше почнуть вирощувати перлини’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Опущено фрагмент: *"as warming waters attract alien species"* (оскільки потепління води спричиняє появу чужорідних видів). У перекладі основну увагу зосереджено на вирощуванні перлин, тоді як екологічний контекст опущено.

Tonga eruption that poured 150 metric megatons of water vapor into the stratosphere affected the atmosphere for years (Live Science)

‘Потужне виверження підводного вулкана Тонга змінило атмосферу Землі на багато років’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Опущено точну кількість водяної пари, викинутої в стратосферу. У перекладі відсутні технічні дані, щоб уникнути перевантаження тексту науковими деталями.

Pollution of the potent warming gas methane soars and people are mostly to blame (The Independent)

‘Забруднення метаном стрімко зростає: учені розповіли про загрозу’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У перекладі опущено характеристику метану як *potent warming gas*, а також звинувачення людей (*people are mostly to blame*).

Earth's Temperature Could Increase by 25 Degrees: Startling New Research Reveals That CO2 Has More Impact Than Previously Thought (SkiTechDaily)

‘Температура Землі може підвищитися на 14 градусів, - дослідження’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Опущено згадку про нове дослідження та уточнення про вплив CO2 (*Startling New Research Reveals That CO2 Has More Impact Than Previously Thought*).

Melting glaciers could trigger megatsunamis with 100m-tall waves, scientists warn (The Independent)

‘Танення льодовиків може спричинити мегацунамі, - учені’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Опущено деталь про висоту хвиль (*"100m-tall waves"*). Переклад узагальнює інформацію.

Brazil's Amazon rainforest fires in August reach 14-year high (Reuters)

‘Пожежі в лісах Амазонки досягли 14-річного максимуму’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Опущено інформацію про часовий період (*in August*). Переклад робить акцент на рекордному показнику без прив’язки до конкретного місяця.

Large patch of the Atlantic Ocean near the equator has been cooling at record speeds — and scientists can't figure out why (Live Science)

‘Велика ділянка Атлантичного океану поблизу екватора охолоджується рекордними темпами’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У перекладі опущено фразу про незрозумілість причин (*and scientists can't figure out why*). Це зменшує інформативність перекладу, але робить його коротшим.

Long-term thermal sensitivity of Earth's tropical forests (Science)

‘Рослини більш схильні пристосовуватися до похолодання, ніж до потепління — дослідження’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Опущено загальний науковий контекст *"thermal sensitivity"* (теплочутливість тропічних лісів), що пояснює цей висновок. Переклад подає інтерпретовані результати.

How satellites, algorithms and AI can help map and trace methane sources (ESG News)

‘Штучний інтелект допомагатиме з пошуком витоків метану — однієї з причин глобального потепління’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Опущено деталізацію про супутники та алгоритми (*"satellites, algorithms"*), що акцентує увагу на штучному інтелекті.

Heavy rain, landslides kill 6 in India's Sikkim, 2,000 tourists stranded (Reuters)

‘Індія потерпає від повеней та зсувів ґрунту: майже 2 тисячі туристів заблоковані’ (Зарубіжна преса УНІАН)

У оригіналі вказано конкретний регіон Індії — Сіккім. У перекладі ця деталь відсутня. Також, опущено кількість загиблих (6), але зберігається акцент на постраждалих туристах.

Об’єднання (1 трансформація):

Mexico quickly built a tourist train. It's destroying the country's natural wonders (The Independent)

‘У Мексиці на догоду туристичному поїзду зруйнували природні чудеса’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Це єдиний випадок трансформації об’єднання у досліджуваних заголовках, коли дві частини-речення заголовка об’єднали в одну.

В результаті дослідження, граматичні трансформації мають такі кількісні показники: перестановка (23), заміна (63), додавання (34), опущення (35) та об’єднання (1).

3.3 Стилiстичнi трансформацiї

Було проаналізовано 106 заголовків англomовних новинних текстів та їхній переклад українською мовою, з-поміж яких було зафіксовано 43 випадки

стилістичних трансформацій і виокремлено такі їх різновиди як логізація, експресивація, модернізація та архаїзація.

Логізація (26 трансформацій):

Worst drought on record lowers Amazon rivers to all-time lows (Reuters)

‘Найдовша річка у світі рекордно обміліла (відео) (Зарубіжна преса УНІАН)’

Емоційний вираз *"Worst drought on record"* (найгірша посуха за всю історію) спрощено до нейтрального "рекордно обміліла", фокусуючись на результаті.

Earth's 'greatest natural wonder' faces existential threat from hottest ocean temperatures in 400 years (The Independent)

‘Води Великого Бар'єрного рифу стали найгарячішими за останні 400 років’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Емоційна характеристика рифу як «найвеличнішого природного дива» (*Earth's 'greatest natural wonder'*) замінена на фактичну вказівку на об'єкт, тобто води Великого Бар'єрного рифу.

"Scientists Warn of Imminent Environmental Disaster" (The Independent)

"Учені попереджають про наближення екологічної катастрофи" (Зарубіжна преса УНІАН)

Емоційний термін *"imminent"* (неминуча, близька) замінено на нейтральне "наближення".

Scientists sound the alarm as the world briefly smashes through 2-degree warming limit for the first time (CNN)

‘У світі вперше зафіксували потепління на 2°C вище за доіндустріальний період. Що це означає?’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Емоційний вираз *"sound the alarm"* (б'ють на сполох) був замінений на нейтральне "зафіксували". Це знижує драматичність і перетворює оригінал на фактологічний опис.

Daffodil extract fed to cows could be 'game changer' in reducing methane production (Sky News)

‘Вчені пропонують годувати корів екстрактом із нарцисів, щоб уповільнити глобальне потепління’ (Зарубіжна преса УНІАН)

"game changer" (радикальна зміна) – емоційно забарвлений вираз, який підкреслює важливість відкриття. Цей емоційний вираз замінено на більш нейтральне формулювання, яке описує ефект від використання екстракту нарцисів.

Chile wildfires: At least 112 killed in 'tragedy of very great magnitude' (Sky News)

‘Масштабні лісові пожежі в Чилі: вже понад сто загиблих’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Фраза *"tragedy of very great magnitude"* має сильний емоційне наповнення, підкреслюючи масштабність і трагічність події. У перекладі ця емоційність пом'якшується, акцент переноситься на сам факт пожежі та її масштаб.

The poison used to eradicate a biblical mouse plague ravaging southeast Australia is having a deadly effect on native wildlife (Insider)

‘В Австралії відбувається масове нашествя мишей. Однак екологи хвилюються, що отрута проти них нашкодить природі’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Фраза *"biblical mouse plague"* містить біблійну алюзію, яка підкреслює масштабність і незвичайність події. У перекладі ця алюзія втрачається, замінюється більш нейтральним описом. Фраза *"ravaging southeast Australia"* (спустошує південний схід Австралії) спрощена до нейтрального "відбувається".

Chile desert surprises with rare winter bloom (Reuters)

‘Найсухіша пустеля Землі несподівано почала цвісти’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Фраза *surprises with rare winter bloom* (здивувала рідкісним для зими явищем цвітіння) має певне емоційне забарвлення, вказуючи на несподіваність

та дивовижність події. Переклад: "несподівано почала цвісти" - більш нейтральний вираз, який просто констатує факт.

Greece Fights Deadly Fire on Aegean Island as Temperatures Soar (Bloomsberg)

‘Грецію охопили смертельні пожежі через аномальне підвищення температури’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Динамічний вислів "*fights deadly fire*" (бореться зі смертельною пожежею) замінено нейтральним "охопили смертельні пожежі". Фраза стала менш емоційною.

"Climate Change: The Clock is Ticking" (The Guardian)

"Час екологічної катастрофи вже настав" (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі використовується вираз "*The Clock is Ticking*", що має терміновий, тривожний характер. У перекладі ж ми маємо "час настав", що є більш нейтральним і не має такого сильного емоційного навантаження.

Експресивація (14 трансформацій):

Heatwaves could become 'the new normal' for Europe, study finds (The Guardian)

‘Європі загрожують "екстремальна" спека, - дослідження’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі йдеться про тенденцію ("*the new normal*"), а в перекладі додається слово "екстремальна", що робить висловлювання більш емоційно забарвленим і тривожним.

Heatwave warning: UK could face 'hottest day ever' on Monday (The Guardian)

‘Спека б’є рекорди: Велика Британія може пережити "найспекотніший день в історії" в понеділок’ (Зарубіжна преса Уніан)

Вираз "спека б’є рекорди" (*heatwave warning*) надає більш драматичного забарвлення, підкреслюючи незвичайність ситуації.

Extreme heat kills hundreds, millions more sweltering worldwide as summer begins (Reuters)

‘Смертоносна спека спопеляє міста на чотирьох континентах: учені б'ють на сполох’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Вирази "смертоносна спека", "спопеляє міста", "учені б'ють на сполох" створюють образ масштабної катастрофи, підкреслюючи небезпеку ситуації.

Hurricane Beryl kills six, causes ‘immense destruction’ in Caribbean (Aljazeera)

‘Рекордний ураган зрівняв із землею острів і забрав життя 7 осіб’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Оригінал використовує *"immense destruction"* (величезні руйнування), що уже є емоційно-сильним виразом. У перекладі "зрівняв із землею" є більш образним і емоційно виразним, ніж прямий переклад *"causes destruction"*, що підсилює картину катастрофи.

Traces of Earth's Core Were Found In the Arctic and Scientists Don't Know Why (Vice)

‘Земне ядро витікає назовні: вчені ошелешили новим відкриттям’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі вираз *"traces of Earth's Core"* є нейтральним, у той час як переклад з використанням "витікає назовні" і "ошелешили" надає більш емоційний і драматичний контекст відкриттю, що робить його більш вражаючим.

Tonga tsunami: Runway ash hampers relief efforts as scale of damage emerges (BBC)

‘Виверження вулкана біля Тонгі: людям не можуть доправити допомогу, а екологи кажуть про шкоду природі на довгі роки’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі говориться про *"scale of damage"* (масштаб шкоди), що є технічним описом. Переклад додає "шкоду природі на довгі роки", підсилюючи емоційне забарвлення і підкреслюючи довготривалі наслідки для екології.

Bees may be losing their sense of smell due to heatwaves (The Independent)

‘Тривожний прогноз на врожаї: через високі температури джмелі "втрачають нюх"' (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі описується фактичний процес втрати нюху у бджіл, але в перекладі додається фраза "тривожний прогноз на врожаї", що робить повідомлення більш емоційно забарвленим, підкреслюючи занепокоєння з приводу наслідків для врожаїв.

Tonga eruption that poured 150 metric megatons of water vapor into the stratosphere affected the atmosphere for years (Live Science)

‘Потужне виверження підводного вулкана Тонга змінило атмосферу Землі на багато років’ (Зарубіжна преса УНІАН)

В оригіналі використано "*poured*" (вилити), що є менш емоційним, але переклад додає "потужне виверження" і "змінило атмосферу Землі", що створює більш виразний образ катастрофічних наслідків.

Модернізація (1 трансформація):

Icon of the Seas: World's largest cruise ship sets sail from Miami (BBC)

‘Найбільший у світі круїзний лайнер вирушив у перший рейс. Через це екологи стурбовані загрозою викидів метану’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Фраза *cruise ship* модернізована до круїзний лайнер, тобто круїзний корабель зараз рідко використовується.

Архаїзація (2 трансформації):

Top scientists warn of 'ghastly future of mass extinction' and climate disruption (The Guardian)

‘Вчені віщують вимирання людства через байдужість до Землі’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Дієслово *warn* перекладено, як віщують, що не є прямим відповідником та широко використовуваним словом в українському контексті.

Time to make coal history (The Economist)

‘Настав час покінчити з вугіллям’ (Зарубіжна преса УНІАН)

Слово ‘покінчити’ рідко зустрічається в такому контексті сьогодні, поширеним є — ‘закінчити’.

Кількісні показники стилістичних трансформацій становлять: логізація (26), модернізація (1), експресивація (14) та архаїзація (2).

Висновки до розділу 3

Аналіз 106 англomовних заголовків тематики «Довкілля» та їхніх українських перекладів дозволив виділити основні лексичні трансформації, що застосовуються найчастіше, а саме генералізація, конкретизація та модуляція. Використання транскрипції і транслітерації виявилося мінімальним, оскільки перекладачі здебільшого дотримуються сталих відповідників для власних назв.

Серед граматичних трансформацій найбільш поширеними виявилися заміна форми слова, додавання та опущення. Значно рідше спостерігаються перестановка, заміна частини мови та заміна членів речення, які відіграють менш значну роль.

Стилістичні трансформації трапляються досить рідко. Серед них виокремлено логізацію (найбільш поширена), модернізацію, експресивацію та архаїзацію.

Детальні статистичні дані наведено у Додатку 1.

ВИСНОВКИ

Здійснений аналіз лексико-стилістичних та граматичних особливостей газетних текстів, а також перекладацьких трансформацій, які використовуються під час перекладу англійських газетних заголовків німецькою та англійською мовами дав змогу зробити такі висновки.

У зв'язку з розвитком технологій, сьогодні відбувається діджиталізація газетних текстів. Цифрові формати переважають паперові і користуються більшим попитом.

Найголовнішими рисами газетного стилю є стислість, достовірність, об'єктивність викладу та мінімальна залежність від контексту.

На лексичному та стилістичному рівні особливості новинного тексту в аналізованих мовах виявляють більше спільних ознак. Стилiстичнi особливостi газетних текстiв в аналізованих мовах майже не відрізняються. Для усіх характерна стислість, передача певної частини повідомлень імпліцитно. Відбувається економія мовних засобів, поєднання стандарту та експресії. Найчастіше вживаються суспільно політичні терміни, наявні газетні штампи кліше, інтернаціональні слова, неологізми, калька. Також у газетних заголовках англійської, німецької та української мов спостерігається відсутність експресивної і ненормативної лексики. На граматичному рівні у новинних текстах досліджуваних мов наявне переважання пасивних конструкцій, безособові форми дієслова та значний контраст складних і простих речень.

Для забезпечення адекватної передачі змісту, стилю та прагматичних особливостей тексту оригіналу заголовків новинних статей використовуються різні перекладацьких трансформації, які є не лише технічним інструментом, а й необхідним засобом для досягнення адекватного міжмовного спілкування, яке враховує мовленнєві традиції та очікування цільової аудиторії.

У результаті аналізу 210 заголовків англійських новинних текстів тематики «Довкілля» було встановлено, що найбільш поширеними в українському перекладі виявилися граматичні трансформації (156

трансформацій), лексичні (108 випадків), тоді як стилістичні трансформації зустрічались найменше (43 випадки). В той час, як найпоширенішими трансформаціями в німецькому перекладі є лексичні (106 випадків), граматичні (76 випадків), а стилістичні зміни також трапляються найрідше (17 випадків).

У перекладі заголовків українською мовою найчастіше використовуються такі лексичні трансформації, як генералізація (29.6%) та конкретизація (27.8%). Це свідчить про те, що перекладачі українською часто змінюють рівень абстракції понять, роблячи текст зрозумілішим для носіїв мови. Дещо рідше зустрічаються модуляція (19.5%) та калькування (17.6%), що вказує на прагнення знайти відповідники, які найкраще передають сенс або структуру оригінального тексту. Інші прийоми, як-от транскрипція, транслітерація та антонімічний переклад, застосовуються набагато рідше, лише у окремих випадках.

Натомість у німецькому перекладі переважає калькування (45.3%). Це підкреслює прагнення максимально точно передати структуру оригінального тексту. Конкретизація (23.6%) також досить поширена, тоді як генералізація (12.3%) використовується помітно менше, ніж в українському перекладі. Модуляція (10.4%) має помірну частоту, а такі прийоми, як транслітерація, транскрипція і антонімічний переклад, залишаються тут менш поширеними.

У граматичних трансформаціях українського перекладу найчастіше використовується заміна (40.4%), яка дозволяє адаптувати текст до особливостей граматичної структури цільової мови. Значна частка також належить опущенню (22.5%) та додаванню (21.7%), що свідчить про активну адаптацію тексту до вимог мови та потреб читача. Перестановка (14.8%) застосовується рідше, але відіграє важливу роль у збереженні логіки та стилю тексту. Об'єднання (0.6%) є рідкісним явищем, яке використовується лише у виняткових ситуаціях.

У німецьких перекладах серед граматичних трансформацій найпоширенішою є заміна (56.6%), що свідчить про важливість граматичної

адаптації у німецькій мові. Додавання (15.8%) та перестановка (18.4%) також трапляються, проте значно рідше, ніж в українському перекладі. Опущення (9.2%) використовується не часто, що може бути пов'язано з потребою збереження деталізації в німецькому тексті.

У сфері стилістики український переклад демонструє перевагу логізації (60.4%), що вказує на тенденцію до спрощення та впорядкування тексту для підвищення його зрозумілості. Експресивізація (32.6%) теж відіграє помітну роль, забезпечуючи емоційний вплив тексту на читача. Такі прийоми, як модернізація (2.4%) та архаїзація (4.6%), застосовуються рідко, здебільшого для адаптації стилю до специфічного контексту.

У німецьких перекладах логізація також є найпоширенішою стилістичною трансформацією (82.4%), хоча її частота використання вдвічі менша, ніж в українському. Експресивізація (11.8%) та модернізація (5.8%) зустрічаються дуже рідко, а архаїзація зовсім відсутня. Це свідчить про загальну тенденцію до нейтрального стилю в німецькому перекладі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азарова Л. Є. Жаргонні фразеологізми в мові сучасної української періодики. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Журналістика»*. 2021. Т. 32(71), ч. 1. С. 1-6.
2. Ануфрієва Н. Д. Структурно-семантична специфіка газетних заголовків. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2019. Т. 3(38). С.7-9.
3. Бакало А. Заголовок друкованого ЗМІ: рекламний слоган. *Друкарство*. 2006. № 5. С. 36-39.
4. Банзерук А. Перекладацькі трансформації в англійськомовному медіадискурсі. *Вісник студентського наукового товариства*. 2021. №25. С. 39-42.
5. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: ВЦ «Академія», 2004. 344 с.
6. Білюк І. Л., Горбенко П. В. Стилiстичні перекладацькі трансформації при передачі англійських порівнянь українською мовою. *The Philological UniverseS: зб. наук. робіт*. Житомир, 2023. С. 104-106.
7. Богайчук О. С. Лексичні трансформації в перекладі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2021. № 49, том 2, С. 143-146.
8. Бойчук К.В. Мова газетних текстів як засіб впливу на читача. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. Сер.: Філологічна. 2009. Вип. 11. С. 135-139.
9. Болдарьова Є. Ф. Мовна гра у заголовках публіцистичних текстів. *Мовна особистість: проблема лінгвокультурології та функціональної семантики*. Київ. 1999. С. 45-51.
10. Бондаренко Ю. Типологія альтернативної преси Німеччини. *European Cooperation. Scientific Approaches and Applied Technologies*. Варшава. 2016. № 3 (10). С.108-116.

11. Вакуленко Г., Серга Н. Еліптичні речення в ролі заголовків газетних статей. *Література та культура Полісся*. № 98. Серія "Філологічні науки" № 14. 2020. С.249-256.
12. Вальчук Г. Прагматична функційність неологізмів у англомовних медійних текстах. *Актуальні питання іноземної філології*. 2021. № 12. С. 23–28. <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2020-12-4>
13. Варковець А., Козоріз І. Лексико-семантичні особливості публіцистичного стилю: компаративний і перекладознавчий аналіз. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. Т. 5(43). С. 27-29
14. Воробйова В.Є. Граматичні трансформації при перекладі. Сучасний вимір філологічних наук. Львів: ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС». 2020. С. 43-46.
15. Вжеш Я. Л. Базові категорії медіалінгвістики: медіа-мова, медіа-дискурс, медіа-текст. *Нова Філологія*. 2014. №60. С.23-27.
16. Гончаренко А. С. Англомовні заголовки та їх переклад на українську мову. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: «Філологічна». 2014. № 45. С. 217-219.
17. Донець П. М. Лінгвокультурні контрасти і перекладацькі трансформації. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*. 2017. № 85. С. 6-10.
18. Дубенко О. Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. Посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця: «Нова Книга», 2005. С. 100-126.
19. Журавель Т. В. Граматичні перекладацькі трансформації. *Збірник статей Третьої всеукраїнської наукової конференції студентів і курсантів на тему «Комунікативні стратегії інформаційного суспільства: лінгвістика, право, інформаційна безпека»*. К.: Наук.-вид. відділ, 2012. 298 с.

20. Журавель Т., Хайдарі Н. Поняття перекладацьких трансформацій та проблема їх класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2015. Т. 2(19). С. 148-150.
21. Зайцева В. В. Про жанрову своєрідність газетної мови. *Український смисл*. 2015. № 2015. С. 39-48.
22. Збіглей І., Мусурівська О. Стилiстичні особливості заголовків у публіцистичному стилі. *Науковий вісник Чернівецького університету: «Германська філологія»*. 2015. №751. С. 79-86.
23. Іванов В. Ф. Техніка оформлення газети: [курс лекцій]. К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. 222 с.
24. Кажан В. І., Калініна Р. П. Лексико-фразеологічні засоби вираження емоційно-оцінної функції газетних заголовків. *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. Серія: Філологічні студії*. № 2. С. 91-97.
25. Карабан. В. І. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця, Нова книга, 2004. 576 с.
26. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця, 2004. 315 с.
27. Карпчук Н. П. Адресованість в офіційному та неофіційному англомовному дискурсі (комунікативно-прагматичний аналіз): Монографія. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. Держ. Ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. 162 с.
28. Кійко Ю. Є. Німецькі й українські інформаційні види текстів у зіставленні. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Філологічні науки*. Вип. 22. Том 1. Чернівці : Книги ХХІ, 2010. С. 188-192.
29. Кійко Ю. Є. Фрактальне моделювання інваріантно-варіантної структури медіатекстів у німецькій та українській мовах: дис. ... докт. філол. наук: 10.02.17, 10.02.21. Чернівці, 2017. 433 с.

30. Коваленко Є. С. Рекламний дискурс: лінгвістичні аспекти вивчення. *Лінгвістичні студії*: [зб. наук. праць / ред. А.П. Загнітко]. Донецьк: ДонНУ. 2009. Вип. 19. С. 314-319.
31. Коваленко Б. О. Стилiстично знижена лексика в мові сучасної української публіцистики. Кам'янець-Поділ., 2010. 159 с.
32. Коваль Т. Експресивність та засоби її творення в сучасному дискурсі преси. *Лінгвістичні студії*: [зб. наук. праць / ред. А.П. Загнітко]. Донецьк: ДонНУ. 2012. Вип. 24. С. 119-123.
33. Козачук А. Перекладацькі трансформації та прийоми: термінологічні виклики у перекладознавстві. *Нова філологія*. 2023. №89. С.129-136.
34. Коломийська І. Особливості вживання фразеологічних одиниць у німецькомовному газетному тексті: гендерний аспект : автореф. дис...на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2017. 20 с.
35. Коновець С. Комунікативно-прагматичні особливості актуалізації фразеологізмів у дискурсі сучасної преси : дис... канд. філол. наук : 10.02.05. Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2012. 167 с.
36. Конопленко Н. А. Функціональне навантаження парцелятив-заголовків у газетній публіцистиці. *Вісник Львівського університету*. Серія: Філологічна. 2004. Вип. 34. С.330-337.
37. Константінова О. О., Лисенко А. О. Лексичні трансформації у перекладі суспільно- політичних текстів з української мови німецькою. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. Серія: Філологія. 2017. Т. 1(9). С. 56-62.
38. Коптілов Н.В. Теорія і практика перекладу: Посібник для студентів старших курсів філологічних факультетів іноземної філології з основними поняттями перекладознавства. Київ: видавництво «Вища школа» (1-е вид.), «Юніверс» (2-е вид.), 2002. 147 с.
39. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Підручник. Вінниця: «Нова книга», 2003. 448 с.

40. Кудрявцева Л.О., Дяченко Л.П., Дорофєєва О.М., Філатенко І.О., Черненко Г.А. Сучасні аспекти дослідження мас-медійного дискурсу. *Мовознавство*. 2005. №1. С. 58–66.
41. Кузнецова Г.В. Алюзія як лінгвістичне явище. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер. : Філологія. Одеса. 2014. № 9. С. 89-91.
42. Курашов В. Специфіка перекладу заголовків німецькомовних газет українською мовою. *Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXVII КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ)* (м. Полтава, 28-29 травня 2020 р.) / За заг. ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава: Астроя, 2020. С.246-248.
43. Лавренчук Т. П. Стилiстичнi особливостi публiцистичного стилю, 2011. С. 180-182.
44. Лаврик О.В. Основи журналістики: Навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності "Журналістика". Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. 72 с.
45. Ласінська Т. А. Стилiстичнi перекладацькi трансформацiї при вiдтвореннi англiйських архаїзмiв в українських перекладах. *Science and Education a New Dimension. Philology*. VI (47). С.33-35.
46. Лівіцька О. Специфіка функціонування заголовків у регіональних ЗМІ (на прикладі газети "Подільнянин"). *Образ*. 2021. Вип. 3 (37). С. 52-58. DOI: [https://doi.org/10.21272/Obraz.2021.3\(37\)-52-58](https://doi.org/10.21272/Obraz.2021.3(37)-52-58)
47. Літкович Ю., Ковальчук Л., Лесик І. Рекламна функція англomовних газетних заголовків. *Академічні студії*. Серія: Гуманітарні Науки, №3, 2021. С. 125-130
48. Лобода В. Перекладацькi трансформацiї: дефiнiтивний характер та проблема класифiкацiї. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. Т. 4(43). С.72-74.

49. Майборода Л. І. До проблеми лаконічності та семантичної місткості газетних заголовків. *Наукові записки Інституту журналістики*. К., 2003. Т. 12. С.59-63.
50. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 159 с.
51. Матюха Г. В., Карпінська М. О. Функціональні стилі сучасної мови та особливості інтерпретації англomовного газетного стилю. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2016. Т. 2 (24). С.126-128.
52. Мацак Ж.Г. Лінгвостилістичні особливості газетного стилю. *Вісник Кременчуцького державного університету імені Михайла Остроградського*. 2009. № 6. С. 112-116.
53. Мірошніченко І. Г. Сучасні підходи до типології мас-медійного дискурсу: [препринт]. *Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. конф.*, Вінниця, 12–13.10.2016 р. Вінниця: Вінниц. держ. педагог. ун-т ім. М. Коцюбинського. 2016. С. 227-231.
54. Микитів Г. В. Інтерпретація газетних заголовків у сучасному інформаційному просторі. *Вісник Запорізького національного університету: зб. наук. пр.* Серія: Філологічні науки. Запоріжжя, 2010. № 1. С. 233-237
55. Нагіна В. Про деякі особливості сучасного публіцистичного дискурсу. *Зб. наук. праць Херсонського державного педагогічного університету*. Філологічні науки. Вип. XV. Херсон. 2002. С. 118–121.
56. Науменко Л. П., Гордєєва А. Й. Практичний курс перекладу з англійської мови на українську: навч. посібник. Вінниця: Нова книга, 2011. 136 с.
57. Найдюк О. В. Семантичні та функціональні особливості прецедентних феноменів у німецькомовному дискурсі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04. Київ, 2009. 17 с.

58. Нечаюк І.О. Функціонально-стилістичні особливості заголовків англomовних новинних медіатекстів політичного дискурсу. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. №5. С. 27-30.
59. Онушканич І., Пристай С., М. Штогрин Перекладацькі трансформації як засіб відтворення англійських евфемізмів українською мовою. *Видавництво Національного університету "Острозька академія"*. 2015. 138-146 с.
60. Остроушко О. А. Лексичні трансформації при перекладі англійських інформаційних текстів українською мовою. *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. Серія: Філологічні студії. 2010. Вип. 5. С. 201-208. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2010_5_30
61. Пампура С. Мова англійських газетних заголовків: особливості перекладу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 41. том 2. 157-159 с.
62. Радецька С. Прийоми відтворення граматичних та синтаксичних виражальних засобів мови в текстах публіцистичного стилю. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Лінгвістика»: зб. наук. праць. Херсон: ХДУ, 2013. Вип. 20. С.267-270.
63. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / за наук. ред. В. В. Різуна. Київ: «Центр Вільної Преси», 2013. 352 с.
64. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі 0303 „журналістика та інформація”. К. : Видавничий центр „Просвіта”, 2008. 260 с
65. Семен Г. Я. Граматичні особливості газетних текстів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2015. Т. 1(18). С. 143-145.
66. Сизонов Д. Ю. Медіатекст та медіа-дискурс у сучасному медійному просторі. С.: *Studia Linguistica*. 2013. № 7. С. 389-392.
67. Тимошик М. С. Особливості редакторської підготовки окремих складових тексту: заголовки, цитати. К.: Друкарство, 2005. 48 с.

68. Федоренко Я. Особливості перекладу медійних текстів з англійської мови на українську. *Матеріали II студентської науково-практичної конференції, присвяченої Міжнародному дню студента*, Харків, 15 листоп. 2019 р. Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [за заг. ред. Т. В. Подуфалової]. Харків : ХНПУ, 2019. С. 76-77.
69. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ: ВЦ «Либідь», 2007. 248 с.
70. Шевченко Л. І., Дергач Д. В., Сизонов Д. Ю. Медіалінгвістика: словник термінів і понять. К.: ВПЦ «Київський університет», 2014. 380 с.
71. Щеголева Т. Л. Способи перекладу безеквівалентної лексики в текстах американської преси. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Філологія. 2016. Вип. 21(1). С. 139-144. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2016_21\(1\)_40](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2016_21(1)_40).
72. Alys D. Avalos-Rivera. <https://open.library.okstate.edu/internationalcomposition/chapter/newspapers-as-a-source-types-sections-and-objectivity/> (06.09.2024)
73. Baranova S., Pavlenko T. Contact Establishing in American Corporate Culture via Translation. *Філологічні трактати*. 2019. Т. 11. № 1. С. 7-14.
74. Bell A. The language of news media. 2010. pp. 56-89.
75. Burger H. *Mediensprache. Eine Einführung in Sprache in Kommunikationsformen der Massenmedien*. 3. völlig neu bearbeit. Auflage. Berlin, New York : de Gruyter, 2005. 485 S.
76. Cherchata L., Korol L., Rubchak O., Orda O., & Novytska D. Effectiveness of translation transformations in different styles of the english language for teaching written translation. *Amazonia Investiga*, 2023, T.12(67), pp.185-197. (02.01. 2024)
77. Deutscher Journalisten-Verband Gewerkschaft der Journalistinnen und Journalisten. URL: <https://www.djv.de/startseite> (02.01. 2024)
78. Fayyaz A., Abdulaziz M., Urooj I. Role of Euphemisms: An Analysis of English Language Newspapers' Headlines. Vol. 5, no. 1. 2023, C.6-16.

79. Finkbeiner R. Wh-headlines in German. What they communicate and whether they optimize relevance. 2020. 'Aarhus University Library', pp. 146-169
80. Hachten W. I. Four Types of Newspapers. *Africa Today*. Vol. 16, No. 3, Press Freedom and African Development (Jun. - Jul., 1969), pp. 7-8 (2 pages) URL: <https://www.jstor.org/stable/4187829> (02.01.2024)
81. Klaudy K. Concretization and Generalization of Meaning in Translation. In: Thelen, M. (ed.) Proceedings of the 2nd International Maastricht-Lodz Duo Colloquium on "Translation and Meaning". Maastricht: EUROTERM. 1996. pp. 141-151.
82. Mozūraitė R. Newspaper style: stylistic features of the headlines (pp.8-31) URL: <https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:8740579/datastreams/MAIN/content> (09.04.2024)
83. Norbrook H. The English of Broadcast News: When English is Not the First Language of the Audience. AAA: Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik, Vol. 33, No. 2, Special Issue: Broadcast English – Past, Present And Future (2008), pp. 263-284 (22 pages) URL: <https://www.jstor.org/stable/26430875> (09.04.2024)
84. Pickett B. 9 things you need to know about newspapers. URL: <https://www.postbulletin.com/business/9-things-you-need-to-know-about-newspapers> (08.07.2024) (08.07.2024)
85. Routledge. Language in news: discourse and ideology in press. 1991. pp. 100-272.
86. Shamlidi E. Yu. Mass Media Language and its Role in Translation Activities (Based on English Media Texts) Vol. 12 pp. 150 – 162
87. Sanda M. Some typical linguistic features of English newspaper headlines. Linguistic and Philosophical Investigations, vol. 13, annual 2014, pp. 708+. Gale Academic OneFile, link.gale.com/apps/doc/A370320723/AONE?u=anon~4fd7c4e1&sid=googleScholar&xid=e8f62c73. (02.12.2024).
88. Tiono N. I. An Analysis on Syntactic and Semantic Factors Found in Newspaper Headlines. 'Petra Christian University'. 2003. pp. 49-61

89. The Press. The Media Welfare State: Nordic Media in the Digital Era, 2014, pp. 47-70 (24 pages. URL: <https://www.jstor.org/stable/j.ctv65swsg.6> (02.01.2024)

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ЕМПІРИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

90. Aljazeera. URL: <https://www.aljazeera.com/>
91. AP. URL: <https://apnews.com/>
92. Atlantic council. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/>
93. BBC. URL: <https://www.bbc.com/>
94. Berliner Zeitung. URL: <https://www.berliner-zeitung.de/>
95. Blick. URL: <https://www.blick.ch/>
96. Bloomberg. URL: <https://www.bloomberg.com/europe>
97. Business Standard. URL: <https://www.business-standard.com/>
98. Business Insider. URL: <https://www.businessinsider.com/>
99. CNN. URL: <https://edition.cnn.com/>
100. CTIF. URL: <https://www.ctif.org>
101. Daily Mail. URL: <https://www.dailymail.co.uk/home/index.html>
102. Der Standard. URL: <https://www.derstandard.at/>
103. Die Zeit. URL: <https://www.zeit.de/index>
104. DW. URL:
<https://www.dw.com/uk/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0/s-9874>
105. ESG News. URL: <https://esgnews.com/>
106. Euronews. URL: <https://www.euronews.com/>
107. FAZ.NET. URL: <https://www.faz.net/aktuell/>
108. Financial Time. URL: <https://www.ft.com/>
109. Gesundes Afrika. URL: <https://gesundesafrica.de/>
110. Heute. URL: <https://www.heute.at/>
111. IG Wild beim Wild. URL: <https://wildbeimwild.com/>
112. Insider. URL: <https://insider.ua/>
113. Interesting Engineering. URL: <https://interestingengineering.com/>

114. Live Science. URL: <https://www.livescience.com/>
115. MDR. URL: <https://www.mdr.de/nachrichten/willkommen-ukraine/index.html>
116. MSN. URL: <https://www.msn.com/en-xl>
117. NASA. URL: <https://www.nasa.gov/>
118. Newsweek. URL: <https://www.newsweek.com/>
119. NZZ. URL: <https://www.nzz.ch/>
120. PETA. URL: <https://www.peta.org/>
121. Reuters. URL: <https://www.reuters.com/>
122. Science Advances. URL: <https://www.science.org/journal/sciadv>
123. Science Alert. URL: <https://www.sciencealert.com/>
124. Scienexx. URL: <https://www.scinexx.de/>
125. SkiTechDaily. URL: <https://scitechdaily.com/>
126. Sky News. URL: <https://news.sky.com/>
127. Spiegel. URL: <https://www.spiegel.de/>
128. Springer. URL: <https://www.springer.com/gp>
129. Süddeutsche Zeitung. URL: <https://www.sueddeutsche.de/>
130. Tagesschau. URL: <https://www.tagesschau.de/>
131. TAZ. URL: <https://taz.de/>
132. Techno-Science. URL: <https://www.techno-science.net/en/>
133. The British Council. URL: <https://www.britishcouncil.org/>
134. The Economist. URL: <https://subscribenow.economist.com/?check=1>
135. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/europe>
136. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/>
137. The New York Times. URL: <https://www.nytimes.com/international/>
138. The Watchers. URL: <https://watchers.media/>
139. Unric. URL: <https://unric.org/>
140. Vice. URL: <https://www.vice.com/en/>
141. ZDF. URL: <https://www.zdf.de/>
142. Зарубіжна преса УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/detail/innosmi>

ДОДАТКИ

Додаток 1

Кількісні показники використання перекладацьких трансформацій у перекладах англійських заголовків німецькою та українською мовами

Трансформація	Український переклад	Німецький переклад
Лексичні трансформації	108	106
Конкретизація	30 (27.8%)	25 (23.6%)
Генералізація	32 (29.6%)	13 (12.3%)
Калькування	19 (17.6%)	48 (45.3%)
Транскрипція	1 (0.9%)	1 (0.9%)
Транслітерація	2 (1.8%)	6 (5.7%)
Модуляція	21 (19.5%)	11 (10.4%)
Антонімічний переклад	3 (2.8%)	2 (1.8%)
Граматичні трансформації	156	76
Перестановка	23 (14.8%)	14 (18.4%)
Заміна	63 (40.4%)	43 (56.6%)
Додавання	34 (21.7%)	12 (15.8%)
Опущення	35 (22.5%)	7 (9.2%)
Об'єднання	1 (0.6%)	-
Стилістичні трансформації	43	17
Логізація	26 (60.4%)	14 (82.4%)
Експресивація	14 (32.6%)	2 (11.8%)
Модернізація	1 (2.4%)	1 (5.8%)
Архаїзація	2 (4.6%)	-